

הוראות והודעות

מספר ההוראה: 3.20 (הוראה 20 לפרק 3 בתע"ס) מס' עמודים: 80

תאריך תחולה: 1.3.2008 תאריך פרסום: כ"ז באדר א' תשס"ח
4 במרס 2008

תפקידו ודרכי עבודתו של פקיד סעד לחוק הסעד סדרי דין

=====

1. כללי

1.1 הוראה זו באה במקום ההוראה הזאת מיום 19.7.2005

1.2 פקיד הסעד נקרא באמצעות מנהל המחלקה לש"ח לחוות דעה ולהמליץ בסוגיית ההורות בטובתם של קטינים ובדילמות הקשורות בהגנה על קורבנות אלימות במשפחה, וחסויים לרבות חולי נפש וחסרי ישע הזקוקים להגנה ולאפוסטרופסות. למרות הדגש המוצהר על טובת הקטין, לרבות חסוי וחסר הישע, הראייה שתנחה את פקיד הסעד מושפעת מראיית המערכת המשפחתית, צרכיה וחשיבותה. התפתחותם התקינה של הקטינים וחשיבות איכות חייהם של חסויים וחסרי ישע. התערבותו של פקיד הסעד הינה, בדרך כלל, מכוח צו של ערכאה משפטית או פניה יזומה של ב"כ היועץ המשפטי ומתבצעת דרך כניסה למשפחה בשעת משבר זמני או מתמשך. יש לראות את התערבותו של פקיד הסעד, במהלך עריכת תסקיר שנושאו פירוד או גירושין כהליך טיפולי ומשמעותי בחיי המשפחה כולה, אשר ישאף ככל שניתן לסייע להורים לקיים הורות משותפת תוך חלוקת האחריות והמעורבות בכל היבטי חיי הילד.

2. הגדרות

- 2.1 פקיד סעד - עובד מחלקה לשרותים חברתיים, כשיר לעבודה סוציאלית כהגדרתו בחוק העובדים הסוציאליים התשנ"ו-1996, אשר מונה ע"י שר הרווחה לצורך יישום החוקים השונים המפורטים להלן.
- 2.2 פקיד סעד ראשי - עובד סוציאלי כהגדרתו בחוק העובדים הסוציאליים התשנ"ו-1996, אשר מונה ע"י שר הרווחה לעניין חוק הסעד סדרי דין (בענייני קטינים חולי נפש ונעדרים), תשט"ו-1955.
- 2.3 פקיד סעד מחוזי לחוק הסעד סדרי דין - עובד סוציאלי כהגדרתו בחוק העובדים הסוציאליים התשנ"ו-1996, אשר מונה לפקיד סעד מחוזי ע"י שר הרווחה.
- 2.4 יועץ משפטי - יועץ משפטי במשרד הרווחה המשמש במסגרת הלשכה המשפטית לבי"כ היועץ המשפטי לממשלה ומקום מושבו במשרד הראשי או במחוזות המשרד.
- 2.5 ערכאה משפטית - בית דין דתי.
בית משפט השלום
בית משפט לענייני משפחה.
בית המשפט המחוזי.
בית משפט עליון גם כשבתו כבית משפט גבוה לצדק (בג"ץ).
בית דין רבני גדול.
בית דין דתי לערעורים.
- 2.6 השרות - השרות לרווחת הפרט והמשפחה במשרד הרווחה והשירותים החברתיים.
- 2.7 תסקיב - תוצאות חקירה פסיכוסוציאלית של פקיד סעד וחוות דעתו המוגשת לערכאה משפטית, או ליועץ המשפטי.
- 2.8 קטיין נזקק - בהתאם להגדרתו בחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960.

3. עקרונות עבודתו של פקיד הסעד

עבודתו של פקיד הסעד לסדרי דין מאופיינת בראיית התא המשפחתי כמערכת, והעבודה מתבצעת תוך דו שיח מתמשך עם הצוות המקצועי במחלקה לש"ח ובקהילה ועם מרכיבי המשפחה. עקרון טובת הילד הינו תמיד עקרון על. יש לקיימו תוך ברור ומתן עזרה להורים, כדי לסייע בחיזוק המערכת המשפחתית. הורים שנפרדו, ממשיכים להיות הורים לילדיהם וחלק מתפקידו של פקיד הסעד הינו, בנוסף להיותו הזרוע הארוכה של בית המשפט - לסייע, להנחות ולהדריך בתכנון ההורות, תוך הסתייעות בצוות המחלקה לשירותים חברתיים ובמסגרות אחרות של שירותי הרווחה המקומיים ושירותים אחרים בקהילה. כמו עקרון טובת החסוי, שמירה על כבודו, המלצה למינוי אפוטרופוס שידאג לצרכיו האישיים ו/או הכספיים.

4. החוקים עליהם מופקדים פקידי הסעד

חוק הסעד סדרי דין (בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים), חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, חוק גיל הנישואין, חוק אמנת האג (החזרת ילדים חטופים), החוק למניעת אלימות במשפחה, תיקון 26 לחוק העונשין (חוק חסרי ישע), חוק ההוצאה לפועל.

להלן החוקים:

4.1 חוק הסעד סדרי דין (בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים), התשט"ו-1955 (להלן חוק הסעד סדרי דין) מאפשר לבית המשפט או לבית הדין לצוות על פקיד סעד לחקור ולחוות דעתו, בתסקיר בכתב ובעל פה בעניין של קטין או חולה נפש. (ראה נספח א').

4.2 חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות התשכ"ב-1962, קובע את הסמכויות של הורים כאפוטרופסים לילדיהם הקטינים, וכן סמכויות של גורמים שונים לצורך הגנה על חסויים וסמכויות של אפוטרופסים המופקדים על עניינם של חסויים. (ראה נספח ב').

כמו כן קובע החוק:

א. מתי וכיצד פונה אחד ההורים לבית המשפט בעניין הנתון לאפוטרופסות, כגון: חילוקי דעות בין ההורים בעניין החזקת ילדים וחינוכם.

ב. באילו נסיבות ימונה אפוטרופוס למי שאינו מסוגל לטפל בענייניו (כגון: לקוי בנפשו). בהתאם לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, מתבקש פקיד הסעד לחקור ולהגיש תסקיר בענייני אפוטרופסות של הורים כלפי קטין או למי שהוא חסוי, וכן לשמירת ענייניהם של קטינים חולי נפש וחסויים (כולל בשאלות שינוי שם משפחה לקטין המרת דת ואבהות). לפי חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, לפקיד הסעד סמכות לחקור אנשים שיש להם ידיעות הנוגעות לחסוי, לרבות קטינים ופסולי דין אם ראה צורך בכך לשם הגנה עליהם, וזאת גם אם אין הליך בבית המשפט - סמכותו של פקיד הסעד אף לגרום לייזום הליכים לצורך הגנה על החסוי, באמצעות/באישור היועץ המשפטי.

4.3 חוק ההוצאה לפועל - התשכ"ז-1967 סעיף 62, תיקון התשל"ח-1978, - מחייב את המוציא לפועל להסתייע בפקיד סעד בביצוע פסק דין להעברה או מסירת קטין לידי הורה. כן יסייע פקיד הסעד בקיום הסדרי ביקור וקשר בין הורים לבין ילדם הקטין, בהתאם לחוק וכאשר פסק הדין אינו ניתן לביצוע, אלא על כורחו של הקטין, או שהיו קשיים אחרים בביצוע פסק הדין, רשאי המוציא לפועל לפנות לבית המשפט בבקשת הוראות פעולה. (ראה נספח ג').

4.4 חוק גיל הנישואין התשי"ו-1950 - מאפשר לבית המשפט לפנות לפקיד סעד לקבלת תסקיר בגין מתן או אי מתן היתר נישואין לקטינים מתחת לגיל 17. (ראה נספח ד').

4.5 חוק למניעת אלימות במשפחה התשנ"א-1991 - מאפשר לבית המשפט לפנות לפקיד סעד להכנת תסקיר לעניין מתן צו הגנה ולמתן המלצות על דרכי טיפול במשפחה והמלצות לגבי הפעלת צו ההגנה (נספח בהוראה 3.28 בתע"ס - ונספח הוראה 3.23 בתע"ס).

4.6 חוק אמנת האג - (החזרת ילדים חטופים) התשנ"א-1991 - מאפשר לבית המשפט לפנות לפקיד הסעד בבקשה לתסקיר בענייניו של קטין וכן לסייע באכיפה של החלטת בית המשפט בדבר החזרת הקטין או קיום הסדרי ראייה. בכל פניה להגשת תסקיר בצו של בית משפט, יש לפעול עפ"י ההנחיות שבהוראה 8.36 בתע"ס.

4.7 חוק בתי המשפט לענייני משפחה התשנ"ה-1995 - מאפשר לבית המשפט לענייני משפחה לצוות על פקיד הסעד להגיש תסקיר ורשאי פקיד הסעד

ליזום הליך בבית המשפט בכל עניין הנוגע לקטין באישור או באמצעות היועץ המשפטי (ראה הוראה 3.34 בתע"ס). חוק זה יוצר שינוי בתפיסה, בהדרכה ופעולה, וביחסים שבין המערכת המשפטית לבין השירותים הסוציאליים.

5. מטרות ותפקידים של פקידי הסעד

- 5.1 הבטחת שלומם וטובתם של ילדים שהוריהם בהליכי פירוד וגירושין ובכל הקשר אחר: הגנה על זכויות קטינים בשעה שאין להוריהם היכולת לדאוג לצורכיהם ולזכויותיהם או כאשר קיים ניגוד אינטרסים ביניהם או בדרך אחרת ע"י מינוי אפוטרופוס לקטינים במקום או ביחד עם ההורים הטבעיים.
- סיוע בבנייה ושמירה על הקשר של הילד עם שני הוריו, סיוע להורים לבנות הורות משותפת תוך לקיחת אחריות משותפת על הילד.
- 5.2 הסדרת קשר בין הורים לילדיהם על פי הסמכת הערכאה השיפוטית בסעיפים 19 ו-68 לפי חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות.
- 5.3 הגנה על זכויות חסויים ע"י מינוי אפוטרופוס או ע"י נקיטת צעדים אחרים.
- 5.4 הבטחת טובתם של קטינים כאשר הם בסכנה של נישואין מוקדמים.
- 5.5 פקיד סעד יעשה כל שביכולתו להפנות לשרותי טיפול לזוג/משפחה בכל מקרה בו, על סמך אבחון, נמצא סיכוי לקיים את שלמות המשפחה, ו/או לקיים התערבות למניעת קונפליקטים בין בני זוג על מנת להבטיח וליצור סיכוי ליחסים תקינים בין ההורים לבין ילדיהם גם לאחר פירוד ההורים.
- 5.6 מניעת אלימות במשפחה - התערבות לצורך בדיקת רמת מסוכנות וצורך במתן הגנה, סיוע והפניה לטיפול, הן לנפגעי אלימות במשפחה והן לפוגעים המתאימים לקבלת ייעוץ וטיפול.
- 5.7 אמנת האג (החזרת ילדים חטופים) - המלצה על הסדרי ראייה בין הקטין להוריו והבטחת שלומו של הקטין בעת החזרתו להורה ולמדינה ממנה נחטף תוך שמירה על האינטרס של קטין.

5.8 ייזום הליכים בבית המשפט לענייני משפחה בהתאם לסעיף 3(ד') לחוק בית המשפט לענייני משפחה, בכל עניין הקשור לקטין באישור או באמצעות היועץ המשפטי.

6. מינוי פקיד סעד

מנהל המחלקה אחראי לקיום שירות בתחום סדרי דין וידאג לקבלת מינוי כחוק לפקיד הסעד ולהכשרתו.

6.1 מנהל המחלקה לשירותים חברתיים אחראי להמליץ על מינויו של לפחות פקיד סעד אחד העונה על דרישות התפקיד והמסוגל לבצע את הנדרש מהתפקיד כפי שמתואר להלן. רצוי למנות פקיד סעד אחד לפחות בכל צוות שכונתי.

6.2 מנהל המחלקה לשירותים חברתיים יציע מועמדים להכשרה ולמינוי כפקידי סעד. פקיד הסעד המחוזי יראיין את המועמדים ויבדוק אם עונים לכישורים הבסיסיים להלן.

6.3 המועמד לתפקיד פקיד סעד חייב לענות לכישורים הבסיסיים הבאים: עובד סוציאלי בהתאם לחוק העובדים הסוציאליים התשנ"ו-1996, רשום בפנקס העובדים הסוציאליים, בעל נסיון של לפחות 3 שנים בעבודה סוציאלית עדיפות בתחום הייעוץ והטיפול במשפחה. המועמד לתפקיד יעבור ויסיים בהצלחה קורס הכשרה לפקידי סעד. חיוני, להקנות לעובד המועמד, למלא תפקיד פקיד סעד ידע ומיומנות בתחומים הקשורים לטיפול במשפחה, עריכת חקירות, הורות, דיבור ילדים, אבחון, גישור, כתיבת תסקיר ועוד.

6.4 מי שסיים בהצלחה הכשרה לתפקיד פקיד סעד, ימלא שאלון מועמד פקיד סעד (נספח ה'), ויצרף תולדות חיים ותמונה צבעונית בגודל 2.1X2.2 לפקיד סעד מחוזי, לשם הוצאת מינוי. המינוי ישלח לפקיד הסעד המחוזי באמצעות מנהל המחלקה לשירותים חברתיים. פקיד הסעד המחוזי, לאחר ראיון ובדיקה, יעביר החומר לפקיד הסעד הראשי. פקיד הסעד הראשי אחראי לביצוע הליכי הרישוי והמינוי של פקיד הסעד.

6.5 פקיד סעד העומד לסיים את תפקידו כפקיד סעד מסיבה כלשהי, יודיע על כך בכתב למנהל המחלקה לשירותים חברתיים. מנהל המחלקה לשירותים חברתיים יסכם עם פקיד הסעד מועד ותנאי הפסקת פעילותו, ויעביר ההודעה לפקיד הסעד המחוזי, פקיד הסעד המחוזי יודיע לפקיד הסעד הארצי כדי לבטל המינוי של פקיד הסעד. על פקיד הסעד ברשות המקומית להחזיר את תעודת פקיד הסעד אל פקיד הסעד המחוזי.

6.6 פקיד הסעד הארצי רשאי לפעול לביטול מינוי של עו"ס לפקיד הסעד אם נראה לו, על בסיס דיווחים של מנהל ו/או מפקחים מחוזיים ו/או פקידי סעד מחוזיים, כי אינו מתאים לתפקיד זה.

7. דרכי עבודתו של פקיד סעד מקומי

7.1 פניה להגשת תסקיר בעבור ילדים שהוריהם בהליכי פירוד או גירושין

7.1.1 פניה להגשת תסקיר בסוגיות הקשורות לילדים ואחריות ההורית כלפיהן מגיעה מערכאה משפטית, שופט או דיין. לעיתים הפניה מועברת באמצעות בא כוח היועץ המשפטי לממשלה. על פקיד הסעד להתחיל בעריכת התסקיר: הזמנת בני המשפחה תלווה בדף מידע ל הורים בהליכים משפטיים (נספח ו'). זימון ההורים ביחד ולחוד, איסוף נתונים ממוסדות החינוך, בריאות ורווחה בקהילה, פגישה עם הילדים (לחוד וביחד עם הוריהם), איסוף נתונים ממטפלים ומוסדות עמם נמצאת המשפחה בקשר וריכוז מידע מגורמים רלוונטיים. על התסקיר להגיע לערכאה המשפטית בהתאם למועד שנקבע, או לבקש דחיה מנומקת בכתב לפי סעיף 7.1.8 להלן. כאשר מעורב בתיק היועץ המשפטי, יש להעביר אליו העתק התסקיר.

7.1.2 במהלך המעורבות של פקיד הסעד לסדרי דין ייערך ביקור בית אחד לפחות ובו יש לשאוף שהילדים או החסויים ישתתפו. ביקורים ומפגשים נוספים יעשו עפ"י הצורך כולל ביקורי פתע.

במידה ולא ניתן לבצע אחת מהפעולות לעיל ינמק זאת פקיד הסעד בתסקיר.

7.1.3 חקירת כל הגורמים הרלבנטיים, איסוף מידע הנחוץ ועריכת התסקיר וחתימה על התסקיר, יבוצע ע"י פקיד סעד בעל מנוי כחוק. רשאי פקיד הסעד, במידת הצורך, להתייעץ עם הממונים עליו, עם חבריו לעבודה ולהיעזר בעו"סים מהמחלקה המעורבים בטיפול במשפחה, אולם האחריות הישירה לטיפול בכל פניה מערכאה משפטית או מב"כ היועץ המשפטי לממשלה ולכל האמור בתסקיר, מצויה בידי פקיד הסעד ועליו להיות מעורב בטיפול הנדרש ככל שהדבר ניתן בהתחשב בנסיבות. בכל מקרה פקיד הסעד חותם על התסקיר ואחראי כלפי הערכאה המשפטית על הטיפול בפניה ועל התוכן של התסקיר.

7.1.4 בתהליך הפניה לגופים השונים, פקיד הסעד יצטייד בתעודת פקיד סעד תקפה ויציגה בעת הצורך.

7.1.5 התסקיר ייכתב עפ"י המתכונת המפורטת בהנחיות לכתיבת תסקיר במצב פירוד וגירושין (ראה נספח ז'), בסוף התסקיר תוצגנה המלצות מנומקות ובנסיבות מיוחדות דילמות ושיקולים לדרכי פעולה מומלצות. המלצות פקיד הסעד נתונות להחלטת הערכאה המשפטית או לב"כ היועץ המשפטי (אם התסקיר הוזמן על ידו). כאשר לא ניתן לבצעת את אחת או יותר מהפעולות בסעיפי 7.11-7.15 לעיל ינמק פקיד הסעד בתסקיר.

7.1.6 הנחיות לאיסוף מידע ממקורות שונים לצורך כתיבת תסקיר:
מקור ראשון: כאשר המידע ידוע לפקיד הסעד מידיעה אישית (דברים שפקיד הסעד ראה, שמע, והתרשם מהם באופן אישי).
מקור אחר: מידע המגיע לפקיד הסעד שלא מידיעתו האישית (באמצעות גורמים אחרים).

א. תפקידו של פקיד הסעד לבדוק ולאסוף נתונים ומידע לעריכת תסקיר לבית המשפט ו/או בית הדין או ב"כ היועץ המשפטי, להביא לידיעה מראש למקור הראשון עמו משוחח, כי המידע ו/או ההערכה או הדיווח עשויים להיות מועברים לידיעת בית המשפט או בית הדין או לב"כ היועץ המשפטי.

ב. בהתאם לסעיף 3 לחוק הסעד (סדרי דין בענייני קטינים חולי נפש ונעדרים) התשט"ו-1955 - אם מוסר המידע מסרב למסור

את המידע או הדיווח שברשותו, יש להביא לידיעתו כי הינו מחוייב במסירת מידע או דיווח הנוגעים לקטין או לחסוי, אלא אם מדובר על מצב בו עלול להפלילו ואם יסרב, יכול פקיד הסעד לפנות לבית המשפט כדי לחייבו למסור את המידע הנדרש שברשותו.

ג. אם נמסר לפקיד הסעד מידע שאינו ממקור ראשון ואינו מידיעתו האישית של פקיד הסעד, יש לעשות כל מאמץ כדי לאמת את המידע ככל שהדבר ניתן.

ד. כאשר אין אפשרות לבדוק ולאמת את המידע ממקור אחר והמידע מאוד רלבנטי להערכת מצבו של הקטין או החסוי, יש להביא את המידע בתסקיר, אולם יש צורך לדווח בתסקיר שהמידע הינו ממקור אחר ולא היתה אפשרות לאמתו.

ה. אם אומת המידע שנמסר מהגורם האחר, אולם לאחר מכן המקור האחר מכחישו - יש להביא לידיעתו של המקור שהמידע יימסר בתסקיר לבית המשפט ולבית הדין או לב"כ היועץ המשפטי, אך בתסקיר ידווח על הכחשתו.

כאשר האימות אושר ע"י המקור האחר יש למסור לו כי המידע יוצג בתסקיר.

7.1.7 בהמלצותיו בסוף התסקיר, יציין פקיד הסעד בקשה לקבל העתק ההחלטה (פסק דין) של בית המשפט או בית הדין.

7.1.8 העתק מכל תסקיר ישלח אל פקיד הסעד המחוזי, ולאחר מילוי טופס נתוני יסוד. העתק התסקיר לבעלי הדין - עפ"י סעיף 4 לחוק הסעד (סדרי דין בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים) התשט"ו-1955, "תסקיר שהגיש פקיד הסעד כאמור, יימסר לבעלי הדין". בעלי הדין ובאי כוחם רשאים לקבל את העתק התסקיר מתוך תיק הערכאה המשפטית, ולשם כך עליהם לפנות בבקשה. על פקיד הסעד לקיים שיחה ולהביא לידיעת בני הזוג את המסקנות וההמלצות בתסקיר, לפני הדיון בערכאה המשפטית. יתכנו מקרים בהם ישקול פקיד הסעד שלא לקיים שיחה זו. קיום השיחה עם הצדדים וההנמקות המקצועיות עשוי להקל על הצדדים ואף עשוי לסייע בפתיחת פתח

להתדיינות מקצועית טיפולית. פעולה זו אם בוצעה או אם לאו תרשם בתסקיר.

7.1.9 הופעה בבית המשפט/בית הדין

סעיף 5 לחוק הסעד סדרי דין (בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים) התשט"ו-1955 - מאפשר לערכאה המשפטית לצוות על פקיד הסעד להופיע בפניו לחקירה בכל שלב של הדיון וחייב פקיד הסעד למלא אחר הוראות הערכאה המשפטית. לקראת הופעתו בבית המשפט/בית הדין, יכול פקיד הסעד להיעזר בליווי עובד סוציאלי נוסף מהמחלקה או פקיד הסעד המחוזי ו/או היועץ המשפטי, הכל לפי צרכיו ולפי הערכת פקיד הסעד המחוזי. השתתפות העו"ס תתבצע בהסכמת המשפחה ורק אם אין בכך פגיעה בחוזה הטיפולי ובאמון בינו לבין המשפחה.

טרם ההופעה בבית המשפט יש להקפיד לעבור על התסקיר וכל החומר הקשור בו ולהתמצא בתכנים הרלוונטיים על מנת לעמוד בחקירה בצורה מקצועית.

במקרים בהם פקיד הסעד לא זומן לתת עדות בערכאה משפטית ומתרשם פקיד הסעד כי טובתו של הקטין עלולה להיפגע ממהלך ההליכים או כתוצאה מהם, ייוזם פקיד הסעד הופעה בדיון בבית המשפט/בית הדין ויתייצב לדיון לשם הצגת טובתו של הקטין.

7.1.10 פקיד סעד המכיר היכרות אישית צד מן הצדדים הנוגעים בדבר, הן בזיקה לעבודתו והן אם אחרת (אין הכוונה להיכרות כמטופל במש"ח) ובמקרה וקיימת השפעה או אינטרס ישיר או עקיף - יעביר הטיפול לפקיד סעד אחר (בתיאום ובאישור פקיד סעד מחוזי) כאשר מועבר הטיפול לרשות מקומית אחרת חובה להסדיר בין הרשויות המקומיות את נושא הביטוח של פקיד הסעד האחר.

7.1.11 מנהל המחלקה לשירותים חברתיים אחראי לקיים מעקב ופיקוח על הטיפול של פקידי הסעד בפניות המתקבלות מהערכאות המשפטיות או ב"כ היועץ המשפטי להגשת תסקירים. פקיד הסעד המחוזי נושא באחריות המקצועית כלפי פקיד הסעד המקומי בכל הנוגע להמלצות לערכאות המשפטיות או לב"כ היועץ המשפטי בכול המקרים בהם יתייעצו עימו. פקיד הסעד במחלקה לשירותים

חברתיים ידווח על פעילותו באורח שוטף לממונה עליו: מר"צ או למנהל המחלקה לשירותים חברתיים.

7.1.12 קיבל פקיד סעד מביהמ"ש או מבית הדין או מב"כ היועץ המשפטי פנייה להכנת תסקיר ובני הזוג מתגוררים בישובים שונים, יחולו ההנחיות דלהלן:

א. התסקיר יערך ע"י פקיד סעד אחד. פקיד סעד האחראי לתסקיר יהיה מאזור המגורים של ההורה אצלו נמצאים הילדים. על פקיד הסעד האחראי להיפגש לפחות פעם אחת עם כל המערכת המשפחתית. כאשר לא ניתן לעשות זאת ינמק בתסקיר

ב. במקרה שאזורי המגורים של שני בני הזוג מרוחקים וקיים קושי משמעותי בהטלת החקירה על פקיד סעד אחד, יסתייע פקיד הסעד האחראי להגשת התסקיר בעו"ס / בפקיד הסעד במחלקה לשירותים חברתיים המרוחקת.

ג. במקרים בהם ישנם חילוקי דעות ואין הסכמה בנוגע לאחראי לעריכת התסקיר, יובא העניין:
(1) לפקיד הסעד המחוזי להכרעה.
(2) לא הגיע פקיד הסעד המחוזי להכרעה, יובא העניין להכרעת פקיד סעד ראשי.

7.1.13 פקיד הסעד מחוייב בהתייעצות מקצועית עם מדריך ראש צוות במחלקה לשירותים חברתיים או עם מנהל המחלקה לשירותים חברתיים בטרם יוגש התסקיר. במקומות קטנים או בהעדר נגישות למדריך ראש צוות, בטרם יוגש התסקיר מחויב פקיד הסעד להעבירו לעיון לעובד סוציאלי נוסף.

7.1.14 פקיד הסעד המחוזי יעמוד לרשות פקיד הסעד המקומי / או מנהל המחלקה לשירותים חברתיים למתן ייעוץ והנחיה כיצד לפעול. כל שינוי מהותי מהנחיית פקיד סעד מחוזי יעשה בתיאום עמו.

א. קריטריונים להפניה לועדת תסקירים

- (1) קושי להגיע לאבחון - צוות רב מקצועי מסייע באבחון המערכת המשפחתית.
- (2) צורך לגבש תוכנית טיפולית למשפחה - הצוות מסייע בגיבוש התוכנית ובהמלצות לערכאה המשפטית.
- (3) קושי של המשפחה לשתף פעולה עם פקיד הסעד ולקבל את סמכותו.
- (4) סיוע לפקידי הסעד בגיבוש המלצות לערכאה המשפטית.
- (5) סיוע לפקיד הסעד במקרים קשים ומורכבים.
- (6) סיוע לפקיד הסעד במקרים בהם ניתנו סמכויות בהתאם לסעיפים 19+68 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות.
- (7) במקרים בהם קיים קושי ביישום ואכיפה של צווי בית המשפט/בית הדין.
- (8) במקרים בהם מדובר, עפ"י התרשמות פקיד הסעד, בילדים בסיכון ובבדיקת הצורך במעורבות של פקיד סעד לחוק הנוער, ו/או ועדת החלטה בתהליך הכנת תסקיר.

ב. המשתתפים בוועדת התסקיריםחברים קבועים

- מנהל המחלקה לשירותים חברתיים או מי מטעמו
- פקיד סעד מחוזי לסדרי דין - מומלץ
- יו"ר הועדה - פקיד סעד לסדרי דין הבכיר במחלקה לשירותים חברתיים
- פסיכולוג ילדים, או ייעוץ פסיכיאטרי - מומלץ.
- פקיד הסעד לסדרי דין (מציג המקרה).
- מדריך ראש צוות (של פקיד הסעד המציג) - מומלץ.
- משתתפים מוזמנים (בהתאם לכל מקרה)
- ההורים
- פקיד סעד לחוק הנוער
- עו"ס משפחה
- אנשי חינוך, אנשי בריאות, אנשי טיפול נוספים - אלה ימסרו את המידע אך לא ישתתפו בדיון.
- ידיד/פסיכולוג - כמלווה לאחד ההורים.
- ילדים או בני משפחה אחרים - עפ"י שיקול דעת.

הזמנת המשפחה לדין

הזמנת המשפחה תיעשה בכתב בצירוף דף מידע על ועדת תסקירים (נספח ח') ההורים יוזמנו ביחד - מתוך ראיית הצורך והאפשרות לחיזוק ההורות וקבלת האחראיות המשותפת לגורל הילדים. ההתייעצות והדין ההמשכי בועדה יבוצע בנוכחות או ללא נוכחות ההורים בהתאם לשיקול דעת חברי הועדה. תוצאות הדין וההמלצות יימסרו למשפחה. עורכי הדין מטעם כל אחד מההורים יוכלו להשתתף בדין רק בהסכמת שני ההורים, וזאת במעמד של משקיפים.

ג. המועדים לקיום ועדות התסקירים

ועדת התסקירים תתכנס בקביעות ו/או לפי הצורך. כאשר קיימות פניות דחופות, מעבר למועדים המתוכננים, ייעשה מאמץ לכנס את חברי הועדה.

ד. תיעוד דינוי ועדת התסקירים

בתום הדין בועדת התסקירים יסוכמו עיקרי הדין וההמלצות, יצוינו שמות ותפקידי המשתתפים. סיכום זה יימסר למשפחה ויתוייק בתיק המשפחה ובמידת הצורך גם לבית המשפט/בית הדין.

7.1.16 אם תוך כדי עריכת התסקיר נמצא שאחד ההורים (בסכסוכי משפחה) חולה נפש - יתייעץ פקיד הסעד עם היועץ המשפטי ו/או עם פקיד הסעד המחוזי בטרם הגשת התסקיר לגבי הצורך במינוי אפוסטרופוס להורה. במקרים אלה יוכל פקיד סעד לבקש מעורבות של היועץ המשפטי בערכאה המשפטית, בבקשה שלא יינתן פסק דין טרם גיבוש תסקיר והמלצות.

7.1.17 במחלקות לשירותים חברתיים בהן אין באופן זמני פקיד סעד לסדרי דין בעל מינוי, מנהל המחלקה ו/או העו"ס המטפל מחוייב בהתייעצות עם פקיד סעד מחוזי קודם כתיבת הדוח הסוציאלי.

7.1.18 במחלקה לשירותים חברתיים קטנה בה מוטלים כל התפקידים על 1-2 עובדים סוציאליים, לרבות תפקיד פקיד סעד - מנהל המחלקה והעובד המקצועי יתייעצו עם פקיד הסעד המחוזי.

7.1.19 הפניה לטיפול

מתברר במהלך החקירה הפסיכו-סוציאלית, עוד לפני הגשת התסקיר, שהמשפחה זקוקה לטיפול, יציע פקיד הסעד למשפחה טיפול ע"י גורם מוסמך. ההחלטה על טיפול במסגרת המחלקה תינתן ע"י מדריך ראש צוות ו/או מנהל המחלקה לשרותים חברתיים. במקרה זה יגיש פקיד הסעד תסקיר לערכאה המשפטית בו יפרט בין השאר, כי המשפחה נמצאת בטיפול או כי הוצע למשפחה טיפול וע"י מי.

7.1.20 ביצוע פסק דין

בכל מקרה בו נדרשת פעילות של פקיד הסעד לביצוע החלטות הערכאה המשפטית, תיעשה הפעילות ע"י פקיד הסעד או ע"י עו"ס אחר במחלקה או ע"י מדריך ראש צוות או גורם טיפולי אחר.

7.1.21 בכל מקרה שהיתה פניה מההוצאה לפועל, בהתאם לסעיף 62 לחוק

ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967, לפקיד הסעד לביצוע פסק דין בעניין קטינים - מתפקידו של פקיד הסעד לסייע אישית או באמצעות מי שייקבע ע"י מנהל המחלקה לשירותים חברתיים, בביצוע ההחלטה. זאת תוך נקיטת כל האמצעים הנדרשים לשמירת טובתו ושלומו של הקטין, הכנתו וסיוע בעת הביצוע. נוכח פקיד הסעד, לאחר התייעצות עם מדריך ראש צוות, או מנהל המחלקה לשירותים חברתיים, או פקיד הסעד המחוזי, כי להליך ההוצאה לפועל השלכות קשות עד כדי פגיעה של ממש בנוגעים בדבר וכי קיים סיכון בביצוע כפוי, יזום התייעצות ויגיש חוות דעת כתובה (כולל המלצות) להוצאה לפועל ולפקיד הסעד המחוזי - על מנת שראש ההוצאה לפועל יוכל לפעול בהתאם לסעיף 62 (ב') לחוק ההוצאה לפועל, המאפשר לו לפנות לערכאה המשפטית שנתנה את פסק הדין בבקשת הוראות.

7.2 פניה לפקיד סעד לכתובת תסקיר עפ"י חוק הכשרות המשפטית

האפוטרופוסות

פניה יכולה להגיע מערכאה משפטית או מב"כ היועץ המשפטי או מיוזמתו של פקיד הסעד. כמו כן, קיימת אפשרות לפניה מכל גורם אחר, כגון עו"ס, אחות, רופא - במידה וקיים חשש שיש צורך להגן על חסוי, או בנקיטת אמצעים לצורך כך, כגון: מינוי אפוטרופוס. פניה לפקיד הסעד מכל גורם תיבדק בהקדם האפשרי ע"י פקיד הסעד תוך שימוש בסמכויות שהוענקו לו

עפ"י החוק האמור. כאשר מתעוררות שאלות בעניין החקירה, יש לפנות לקבלת הנחיות והתייעצות לפקיד הסעד המחוזי ולפי הצורך לפקיד הסעד הראשי. בשאלות עקרוניות - יפנה פקיד הסעד המחוזי או הראשי ליועץ המשפטי.

7.2.1 בכל פניה לפקיד הסעד עפ"י חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, לרבות פניות להגשת התסקיר, האחריות על ביצוע ועריכת התסקיר, הינה על מנהל המחלקה לשירותים חברתיים ועל פקיד הסעד מהמחלקה לשירותים חברתיים בה מתגורר החסוי. הנחיות בנספח ט' מקום מגוריו של החסוי ייחשב כמקום בו הוא שוהה דרך קבע כולל: בית אבות ומעון אחר. כאשר מקום מגוריו של החסוי כיום הינו ברשות מקומית, שונה ממקום מגוריו במהלך חייו (לפני כניסתו למסגרת החדשה), ניתן להיעזר בקבלת מידע מהמחלקה לשירותים חברתיים מהרשות המקומית בה התגורר בעבר. כאשר מתעוררים ספקות הן באשר למקום מגורי הקבע של החסוי, הן לגבי פקיד הסעד האמור לטפל בפניה או לגבי כל שאלה אחרת שתתעורר לגבי הוראות סעיף זה, יובא העניין להכרעת פקיד הסעד המחוזי או הראשי, אשר רשאים לחרוג מהאמור בסעיף זה לפי הצורך. בדיקת התאמתם של המבקשים להתמנות כאפוטרופסים- תבוצע ע"י אותו פקיד סעד המבצע את התסקיר אודות החסוי והחתום עליו. זאת לאור העובדה שחלק מאחריותם של האפוטרופסים הינה, בין השאר, גם להוכיח נגישות וזמינות לחסוי. במקרים חריגים כשהדבר אינו אפשרי, ניתן להיעזר בפקיד סעד מהרשות המקומית בה מתגוררים המועמדים להתמנות כאפוטרופסים. בכל מקרה, האחריות לעריכת התסקיר והגשתו לבית המשפט או ליועץ המשפטי, הינה על פקיד הסעד והמחלקה לשירותים חברתיים בה מתגורר החסוי. אדם המתגורר בדרך קבע בחו"ל. לא יתמנה כאפוטרופוס יחיד על חסוי. לא יתמנה אפוטרופוס על רכוש מי שמשמש כמשפחה אומנת לקטין אלא באישור פקיד סעד מחוזי.

7.2.2 נתמנה לאדם אפוטרופוס הוא בא בנעלי החסוי, ולא במקום שירותי הרווחה. החסוי ממשוך להיות זכאי לכל שירותי הרווחה כפי שהוא היה זכאי להם לפני המינוי.

7.3 פניה לפקיד הסעד לכתובת תסקיר עפ"י חוק גיל הנישואין התשי"י - 1950

הנחיות לכתובת התסקיר עפ"י הנחיית בנספח י'.

7.4 פניה להגשת תסקיר בעניין צו הגנה עפ"י החוק למניעת אלימות במשפחה
תשנ"א-1991 יש לפעול עפ"י ההנחיות שמפורסמות בהוראה 3.28 בתע"ס.

7.5 פניה להגשת תסקיר או לפעולה בעניין חוק אמנת האג (החזרת ילדים
חטופים) תשנ"ב - 1991, יש לפעול עפ"י ההנחיות שמתפרסמות בהוראה
8.36 בתע"ס.

8. ייזום הליכים ע"י פקיד הסעד

עפ"י חוק בתי המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995, סעיף 3 (ד') - רשאי פקיד הסעד, באמצעות או באישור היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו, להגיש תובענה לפי חוק זה בעניין מענייני המשפחה הנוגע לקטין. לעניין סעיף זה "הגשת תובענה" הינה לרבות הגשת בקשה במסגרת תובענה שהוגשה על ידי אחר ולרבות הופעה בבית המשפט.

ייזום הליכים ע"י פקידי הסעד יבוצעו על גבי טפסים מיוחדים (נספח י"א) ולאחר התייעצות עם מדריך ראש צוות ועם פקיד הסעד המחוזי.

הבקשה תוגש באמצעות היועץ המשפטי או באישורו. לשם התייעצות עם היועץ המשפטי, יש להכין דו"ח מפורט ולהגישו במועד מתאים ליועץ המשפטי, וזאת לאחר התייעצות וקבלת אישורו ובמידת הצורך ליווי פקיד הסעד המחוזי.

9. במקרה בהם יש קטינים אשר נראה כי הם קטינים נזקקים -
יועבר הטיפול לפקיד הסעד לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) ברשות המקומית.

10. עפ"י חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות התשכ"ב 1962 -

א. במקרים בהם יש צורך להגן על קטין או חסוי, רשאי פקיד הסעד לבצע חקירה בעניינו גם אם לא נדרש לכך ע"י ערכאה משפטית. במקרה זה יעביר פקיד הסעד את מימצאיו והמלצותיו באשר לדרכי טיפול ליועץ המשפטי במחוז, להחלטה על נקיטת אמצעים לשם הגנה על הקטין או החסוי. כאשר אין הליך בערכאה משפטית ובכל מקרה של קטין, חולה נפש, או חסוי

שקיים לגביהם צורך במינוי אפוטרופוס, פקיד הסעד יטפל בעניין תוך הסתייעות ביועץ המשפטי (ראה גם סעיף 6.25).

ב. עפ"י חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות מסמיך בית המשפט/בית הדין את פקיד הסעד להסדרת קשר בין הורים לילדים. על פקיד הסעד לפנו לערכאה השיפוטית לפי נספח י"ב.

11. הנחיות לפקידי סעד לחוק הסעד סדרי דין בדבר כתיבת תסקירים והסדרי ראייה, לגבי נשים וילדים השוהים במקלטים לנשים מוכות או בדירות מעבר

א. האחריות על כתיבת התסקיר - התסקיר לבית המשפט, או לבית הדין הדתי - ייכתב ע"י פקיד הסעד במחלקה לשירותים חברתיים ברשות המקומית בה התגוררה המשפחה לפני מעבר האישה למקלט. ההנחה הינה כי העו"סים במחלקה לשירותים חברתיים נמצאים בקשר עם האישה ועם העו"ס במקלט במהלך שהותם שם, ושהותה של האישה במקלט הינה זמנית בלבד.

ב. פקיד הסעד במחלקה לשירותים חברתיים יקיים במהלך עריכת התסקיר קשר עם שני בני הזוג, ייפגש עם הבעל/האב ויקיים ביקור במקלט על מנת להיפגש עם האישה והילדים ויקבל מידע עדכני מהעו"ס במקלט על מצב האישה והילדים. כל חריגה מנוהל זה תיעשה באישור פקיד סעד מחוזי.

ג. התסקיר לערכאות המשפטיות הפונות ייכתב ע"י פקיד סעד. מידע שנתקבל מעו"ס המקלט יימסר לערכאות המשפטיות אך ורק בתסקיר פקיד הסעד. דיווח עו"ס המקלט יועבר ישירות לבית המשפט או לביה"ד רק אם נתקבלה בקשה מפורשת מן הערכאה המשפטית לקבל מידע זה מן המקלט. כן יכלול התסקיר פעולות המתוכננות עם עזיבת האישה את המקלט.

ד. כאשר מתעוררים חילוקי דעות בדבר הסדרי הראייה בין פקידי הסעד והעו"סים במקלטים, יתקיים דיון משותף עם פקיד הסעד המחוזי לסדרי דין ומפקח/ת מחוזי/ת בשירות לרווחת הפרט והמשפחה, פקיד הסעד המחוזי/ראשי יכריע בסוגיה.

ה. בתסקיר פקיד הסעד, יוצגו הנסיבות שהובילו להימצאות האשה והילדים במקלט. תוצג העמדה המקצועית של הגורמים המטפלים המעורבים בטיפול במשפחה והתוכניות לעתיד. פקיד הסעד יקפיד לא לציין בתסקיר את מקום המקלט (לרבות היישוב).

ו. הסדרי ראייה - בתסקיר לבית המשפט או לבין הדין הדתי, יפורטו גם ההצעות המדויקות לגבי הסדרי הראייה שנקבעו להורה עם ילדיו. מפגשים בין האב לילדים לא יתקיימו בשום מקרה במקלט לנשים מוכות ויש להימנע ממפגשים בתחנת המשטרה. מנהל המחלקה לשירותים חברתיים אחראי למתן פתרון הולם למפגשי הורה-ילד שיאפשרו: הגנה מספקת לילדים ומפגש באוירה הולמת בין ההורה לילדים. אם במרחק גיאוגרפי סביר נמצא "מרכז קשר הורים-ילדים" - ויש צורך בכך תסתייע המחלקה לשירותים חברתיים במרכז זה לצורך קיום המפגשים. אם אין בנמצא "מרכז קשר הורים-ילדים" - יש לקיים את המפגשים בין הקטינים להורה במבנה של המחלקה לשירותים חברתיים הסמוכה גיאוגרפית למקלט, כגון: בתחנה לייעוץ בחיי נישואין ומשפחה באזור. יש לתאם את הפיקוח על הסדרי הראייה במקרה זה עם מנהל המחלקה לשירותים חברתיים או מנהל מסגרת אחרת (תחנה, מרכז קשר) ולקבל את הסכמתם להסדר.

תאום הסדרי הראייה עם מרכז הקשר או מקום אחר יעשה ע"י פקיד הסעד לס"ד ועליו חלה האחריות להיות בקשר עם המלווה את הביקורים. עובדי המקלט ידאגו להגעת הילדים למפגש עם אביהם במקום ובמועד שנקבעו ותואמו עמם.

12. תסקיר לגבי אשה אשר עברה לאחר שהותה במקלט לנשים מוכות (עם/ללא ילדיה) לדירת מעבד, ייכתב אף הוא ע"י פקיד סעד מהמחלקה לשירותים חברתיים ברשות המקומית בה התגוררה האשה בעבר. רק משעברה האשה לדיר עצמאי - ייכתב התסקיר ע"י פקיד סעד מהמחלקה לשירותים חברתיים ברשות המקומית בה נמצאת הדירה.

13. עבודה מול בתי המשפט לענייני משפחה

בתי המשפט לענייני משפחה זקוקים לשירותיהם של פקידי הסעד לצורך קבלת החלטות בעניינים משפחתיים, בעניינים שבינו לבינה ועניינים הקשורים להגנה על קטינים, קורבנות אלימות חסרי ישע וחסויים.

- 13.1 בקשה לתסקיר או לאכיפה וביצוע של פסק דין, תועבר עפ"י צו שופט מבית המשפט ישירות למחלקה לשירותים חברתיים, עם העתק לפקיד הסעד המחוזי.
- 13.2 האחריות על ביצוע הצו הינה על מנהל המחלקה לשירותים חברתיים או מי שהתמנה על ידו.
- 13.3 התסקיר יועבר במועד שנקבע ע"י בית המשפט. במידה ובשל שיקולים מקצועיים או נסיבות מיוחדות נדרשת דחיה בהגשת התסקיר, יוגש לבית המשפט תסקיר ביניים עם הסבר מדוע לא ניתן להשלימו או בקשת דחיה מנומקת, תוך ציון המועד בו יוגש התסקיר. כאשר היועץ המשפטי מעורב בתיק, יש להעביר העתק גם אליו.
- 13.4 כאשר אין שיתוף פעולה מצד אחד ההורים או שניהם יגיש פקיד הסעד תסקיר שבו פירוט המידע שבידו לערכאה השיפוטית יפרט עפ"י שיקול דעתו המלצות בנוגע לטובת הקטינים, לאחריות ההורית, והקשר של הקטין עם מי מהוריו.
- 13.5 בהתאם לאמור בסעיף 3(ד') לחוק בתי המשפט לענייני משפחה תשנ"ה-1955, יכול פקיד הסעד לאחר היוועצות עם הממונה במחלקה לשירותים חברתיים ועם פקיד הסעד המחוזי, לזום הליך בבית המשפט. הליך זה יתבצע באמצעות או באישור היועץ המשפטי. אישור היועץ המשפטי יתקבל בתיאום עם פקיד הסעד המחוזי. הליך זה יתבצע תוך שימוש בטפסים מיוחדים (ראה נספח י"א).
- 13.6 עבודת פקידי הסעד נתונה לפיקוחם של פקידי הסעד המחוזיים ופקיד הסעד הראשי. אין ליחידת הסיוע סמכויות פיקוח ואחריות בקשר לעבודתם של פקידי הסעד. יחידת הסיוע רשאית לקיים קשר עם פקיד הסעד המחוזי או הראשי לגבי דרכי עבודה וקשר עם פקידי הסעד.
- 13.7 פקיד הסעד הראשי והממונה הארצי על יחידות הסיוע יתאמו תוכנית פעולה לחיזוק הקשר והתיאום בין יחידות הסיוע לבין פקידי הסעד (נספח י"ג).

14. תפקידו של פקיד הסעד המחוזי

- 14.1 פקיד סעד מחוזי נדרש להיות נגיש וזמין להתייעצות מקצועית עבור פקידי הסעד ברשויות המקומיות.
כמו כן, נדרש לסייע בכל דרך בהתערבויות חירום של פקידי הסעד ברשויות המקומיות בכל עת (בערבים בחגים ובסופי שבוע).
- 14.2 פקיד הסעד המחוזי משתתף בוועדות תסקירים והינו אחראי לקיום הוועדות על פי הנוהל שקבוע בתע"ס.
- 14.3 במחלקות לשירותים חברתיים בהן אין אפשרות למנות פקיד סעד עקב מחסור (זמני או ממושך) בכח אדם, יקבע פקיד הסעד המחוזי בהתייעצות עם מנהל המחלקה לשירותים חברתיים את האופן להפעלת שירות בתחום סדרי דין.
- 14.4 פקיד הסעד המחוזי יקיים בקרה על ביצוע ויישום של החלטות הערכאות המשפטיות שהוטלו על פקידי הסעד והמחלקות לשירותים חברתיים.
- 14.5 כאשר מתגלעים חילוקי דעות בין פקידי הסעד לבין מדריך ראש צוות או לבין מנהל המחלקה לשירותים חברתיים או בין פקידי סעד שונים, יקיים פקיד הסעד המחוזי דיון לליבון משותף ובמידת הצורך יפעל להעברת הטיפול לפקיד סעד אחר.
- 14.6 פקיד הסעד המחוזי בודק הצורך ומאשר ביצוע ומימון הערכות תפקוד ויכולות הוריות.
- 14.7 פקיד סעד מחוזי מתאם התערבות בין הלשכה המשפטית לבין פקידי סעד ברשות המקומית.
- 14.8 פקיד סעד מחוזי מופקד על בדיקה ומתן מענים לתלונות של מטופלים על עבודת פקיד הסעד לסדרי דין, ברשות המקומית.
- 14.9 פקיד הסעד נדרש לקיים מפגשי יעוץ והעשרה קבוצתיים לפקידי הסעד ברשויות המקומיות.

- 14.10 פקיד הסעד המחוזי מופיע על פי הצורך בביה"מ לענייני משפחה ובתי דין ומתלווה לפקיד הסעד המקומי בהתאם לשיקול דעתו.
- 14.11 פקיד הסעד המחוזי עפ"י שיקול דעתו יבדוק יאשר ויעביר את רשימת המועמדים לקורס הכשרה לפקיד סעד.
- 14.12 קיום קשר ודיאלוג עם הערכאות השיפוטיות ברמה המחוזית.
- 14.13 פקיד הסעד המחוזי יציג סוגיות המתעוררות במסגרת מוערבותו עם פקידי הסעד מהרשויות המקומיות בפני פקיד הסעד הראשי.
- 14.14 פקיד הסעד מעורב בגיבוש מדיניות והטמעתה ברשויות המקומיות.

15. תפקידיו של פקיד הסעד הראשי

- 15.1 פקיד הסעד הראשי אחראי לביצוע הפעולות הנובעות מן החוק ולקביעת מדיניות בתחום סדרי דין תוך עדכון דרכי טיפול ע"י קיום בקרה על תקינות ביצוע עבודת פקידי הסעד המחוזיים ופקידי הסעד המקומיים במחלקות לשירותים חברתיים בהתאם לחוק ולמדיניות המשרד.
- 15.2 פקיד הסעד הראשי יכריע בחילוקי דעות ו/או קושי בקבלת החלטות בין פקידי סעד מקומיים וכן בין פקידי סעד מקומיים לפקידי סעד מחוזיים, ובין פקידי הסעד המחוזיים וברור התלונות לאחר דיון מקצועי משותף.
- 15.3 באחריות פקיד הסעד הראשי הוצאת מינויים לפקידי סעד על ידי שר הרווחה וכן באחריותו לפעול לביטול מינויים של פקידי סעד אשר חדלו מלכהן בתפקיד או אשר אינם ממלאים תפקידם כראוי.
- 15.4 בסמכותו של פקיד הסעד הראשי להעביר אחריות לעריכת תסקיר מפקיד סעד אחד למשנהו, לרבות פקיד סעד מחוזי.
- 15.5 באחריות פקיד הסעד הראשי ברור תלונות.
- 15.6 קיום דיאלוג וקשר עם הערכאות השיפוטיות ברמה הארצית.

15.7 פקיד הסעד הראשי אחראי לגבש מדיניות בתחום סדרי דין, ייזום והשפעה על חקיקה בתחום.

16. כוננות פקידי סעד

בכל המחלקות לשירותים חברתיים יפעלו הסדרי כוננות של פקידי הסעד לצורך מילוי משימות הנגזרות מהפעלת החוקים, בשעות עבודה שמעבר לשעות העבודה המקובלות. אופן ביצוע הסדר הכוננויות וקריאות הפתע והדיווח - בהתאם לסעיף 4 בהוראת 3.24 בתע"ס.

17. מימון

העסקת פקידי הסעד המקומיים עובדי רשויות מקומיות מתקנה תקציבית "השתתפות בשכר עובדי רשויות מקומיות" 23.10.13.41.

18. בקרה

משרד הרווחה מפעיל בקרה שוטפת באמצעות המחוזות וע"י עובדי אגף הבקורת הפנימית.

נחום איצקוביץ
המנהל הכללי

**חוק הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים),
תשט"ו-1955**

=====

1. הגדרות

בחוק זה -
"בית משפט" - לרבות בתי דין, ועדות וגופים אחרים המוסמכים כדין לעניני שיפוט, ולמעט בית משפט הדין בפלילים;
"קטין" - מי שלא מלאו לו 18 שנה;
"נידן קטין" - ענין העומד להכרעה בבית משפט, ושבהכרעתו חייב או רשאי בית המשפט להביא בחשבון קטינותו של קטין, אף שהקטין אינו בעל דין;
"נידן חולה נפש" - ענין העומד להכרעה בבית משפט, ושבהכרעתו חייב או רשאי בית המשפט להביא בחשבון את מחלתו של חולה הנפש, אף שחולה הנפש אינו בעל דין;
"חולה נפש", לרבות לקוי בשכלו;
"נידן נעדר" - ענין העומד להכרעה בבית משפט, ושבהכרעתו חייב או רשאי בית המשפט להביא בחשבון את העובדה שאדם פלוני נעדר מישראל או שמקום מגוריו אינו ידוע, אף שהאדם אינו בעל דין.

2. צו לפקיד סעד

רשאי בית המשפט לצוות על פקיד סעד לחקור בנידן קטין ולחוות דעתו בתסקיר בכתב.

3. סמכויות פקידי הסעד

נצטווה פקיד סעד כאמור בסעיף 2, רשאי הוא לצורך הכנת תסקירו להיכנס לכל מקום בו נמצא או עשוי להימצא הקטין או חולה הנפש ולחקור כל אדם שהוא סבור שיש לו ידיעות הנוגעות לקטין או לחולה הנפש, וחייב הנחקר לענות לפקיד הסעד תשובות כנות ומלאות, אך אין הוא חייב לעשות כן אם התשובה עלולה לגולל עליו אשמה פלילית.

4. מסירת תסקיר פקיד הסעד לבעלי הדין

התסקיר שהגיש פקיד הסעד כאמור יימסר לבעלי הדין ובית המשפט ישמע כל טענה שבפיהם לכתוב בתסקיר אם לא ציווה בית המשפט, מטעמים מיוחדים, שאין לגלות את תוכן התסקיר, כולו או מקצתו.

5. חקירת פקיד הסעד

(א) בית משפט רשאי בכל שלב של הדיון לצוות על פקיד סעד לבוא ולהיחקר בפניו בנידן קטין, אף אם לא נצטווה למסור תסקיר כאמור בסעיף 2.
(ב) הוראות סעיף 4 יחולו על חקירה לפי סעיף זה בשינויים המחוייבים לפי הענין.

6. אין מערערים על דרך עריכת התסקיר

הטענה כי תסקיר שהגיש פקיד סעד לא נערך לפי הוראות חוק זה, לא תשמש עילה לערעור.

7. דין חולה נפש

הסמכויות הנתונות בחוק זה לבית משפט ולפקיד סעד בנידן קטין, נתונות לו גם בנידן חולה נפש, בשינויים המחוייבים לפי הענין.

8. סמכויות היועץ המשפטי לממשלה

רשאי היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו, אם הוא סבור שטובת קטין, חולה נפש או נעדר דורשת זאת, לפתוח בכל הליך בבית משפט, וכן להתייצב ולטעון בכל משפט שבו נדונים נידן קטין או נידן חולה נפש או נידן נעדר.

9. מינוי פקידי סעד [תיקון: תשל"א]

שר הסעד ימנה עובדים סוציאליים כפקידי סעד לצורך חוק זה וכן פקיד סעד ראשי; פקידי הסעד יפעלו לפי הנחיותיו של פקיד סעד ראשי, בדרך כלל או לעניין

מסוים; חלק פקיד סעד על ההנחיות לעניין מסוים, ישוב פקיד הסעד הראשי ויכריע בדבר לאחר שקיים התייעצות בעניין זה עם פקיד הסעד ועם גופים אחרים שמצא לנכון.

10. ביצוע ותקנות

שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

פנחס רוזן
שר המשפטים

משה שרת
ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה

חוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות, תשכ"ב-1962

=====

פרק ראשון: כשרות משפטית

1. **כשרות לזכויות ולחובות**
כל אדם כשר לזכויות ולחובות מגמר לידתו ועד מותו.
2. **כשרות לפעולות משפטיות**
כל אדם כשר לפעולות משפטיות, זולת אם נשללה או הוגבלה כשרות זו בחוק או בפסק דין של בית משפט.
3. **קטינות ובגירות**
אדם שלא מלאו לו 18 שנה הוא קטין; אדם שמלאו לו 18 שנה הוא בגיר.
4. **פעולות של קטין**
פעולה משפטית של קטין טעונה הסכמת נציגו; ההסכמה יכולה להינתן מראש או למפרע לפעולה מסויימת או לסוג מסויים של פעולות. יכול נציגו של קטין לבטל הסכמתו לפעולה כל עוד לא נעשתה הפעולה.
5. **ביטול פעילות של קטין**
פעולה משפטית של קטין שנעשתה שלא בהסכמת נציגו ניתנת לביטול -
(1) על ידי נציגו, ואם אין לקטין נציג - על ידי היועץ המשפטי לממשלה, תוך חודש ימים לאחר שנודע להם על הפעולה;
(2) אם לא נודע לנציג או ליועץ המשפטי לממשלה על הפעילה - על ידי הקטין, תוך חודש ימים לאחר שהיה לבגיר.
6. **סייג לביטול פעולות**
פעולה משפטית של קטין שדרכם של קטינים בגילו לעשות כמוה, וכן פעולה משפטית בין קטין לבין אדם שלא ידע ולא היה עליו לדעת שהוא קטין, אינה ניתנת לביטול כאמור בסעיף 5, אף שנעשתה שלא בהסכמת נציגו, אלא אם היה בה משום נזק של ממש לקטין או לרכושו.

6א. פעולות בטלות [תיקון: תשל"ג]

פעולה משפטית של קטין שהיא רכישת נכס באשראי או במקח-אגב-שכירות, שכירות נכס או קבלת שירות באשראי, אין לה תוקף, על אף האמור בסעיפים 5 ו-6, כל עוד לא באה עליה הסכמת נציגו; לענין סעיף זה, "אשראי" - לרבות תשלום בשיעורים.

7. פעולות טעונות אישור בית המשפט

פעולה משפטית של קטין טעונה אישור בית המשפט אם היתה טעונה אישור כזה אילו נעשתה בידי נציגו; ואין תוקף לפעולה כל עוד לא בא עליה אישור בית המשפט.

8. הכרזת פסלות

אדם שמחמת מחלת נפש או ליקוי בשכלו אינו מסוגל לדאוג לעיניו, רשאי בית המשפט, לבקשת בן-זוגו או קרובו או לבקשת היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו, ולאחר ששמע את האדם או נציגו, להכריזו פסול-דין.

9. פעולות של פסול-דין

על פעולה משפטית של מי שהוכרז פסול-דין יחולו, בשינויים המחוייבים, הוראות הסעיפים 4 עד 7.

10. ביטול ההכרזה

אדם שהוכרז פסול-דין, רשאי בית המשפט, לבקשתו, לבקשת בן-זוגו או קרובו או לבקשת היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו, ולאחר ששמע את פסול-הדין, לבטל את הכרזת הפסלות אם מצא שההכרזה לא היתה מוצדקת או שהתנאים להכרזה חדלו להתקיים.

11. חישוב גיל

כל מקום שמדובר בו, בניב כל שהוא, באדם בגיל פלוני, ייחשב גילו מתחילת היום בו הוא נולד, והוא כשאין כוונה אחרת מפורשת או משתמעת; יום מתחיל עם שקיעת החמה של היום שלפניו ונגמר עם שקיעת החמה של אותו יום.

12. חזקת תאריך הלידה

ידועה שנת לידתו של אדם ולא ידוע יום לידתו, חזקה שנוולד באחד בניסן של אותה שנה; ידוע חודש לידתו של אדם ולא ידוע יום לידתו, חזקה שנוולד ביום החמישה עשר של אותו חודש.

13. שמירת דינים

הוראות פרק זה אינן חלות על כשרותו של אדם לפעולות הקובעות או משנות את מעמדו האישי, ואינן גורעות מכל דין הקובע לענין פלוני גיל כשרות או תוצאות של שלילת כשרות או הגבלתה או הקובע תוצאות של הצהרת מוות.

13א. המרת דתו של קטין [תיקון: תשכ"ה, תשמ"א, תשנ"ו]

- (א) לא תומר דתו של קטין אלא אם שני הוריו נתנו מראש הסכמתם בכתב או שבית המשפט, לפי בקשת אחד ההורים או לפי בקשת אפוטרופסו של הקטין, אישר מראש את המרת הדת.
- (ב) מלאו לקטין 10 שנים, לא תומר דתו אלא אם, נוסף על הסכמת הוריו או אישור בית המשפט לפי סעיף קטן (א), נתן גם הוא מראש הסכמתו בכתב.
- (ג) לא תומר דתו של קטין אלא בדת של הוריו או של אחד מהוריו או של אדם שהקטין היה סמוך על שלחנו, מתוך כוונה לאמצו, בששת החודשים שקדמו להגשת הבקשה להמרת הדת, ובתנאי שבית המשפט שוכנע כי ההמרה דרושה לשם אימוצו של הקטין בידי אותו אדם לפי חוק אימוץ ילדים התשמ"א-1981.
- (ד) המרת דתו של קטין בניגוד להוראות סעיף זה - אין לה תוקף משפטי.

פרק שני: הורים וילדיהם הקטינים

14. מעמד ההורים

ההורים הם האפוטרופסים הטבעיים של ילדיהם הקטינים.

15. תפקידי ההורים

אפוטרופסות ההורים כוללת את החובה והזכות לדאוג לצרכי הקטין, לרבות חינוכו, לימודיו, הכשרתו לעבודה ולמשלח-יד ועבודתו, וכן שמירת נכסיו, ניהולם ופיתוחם; וצמודה לה הרשות להחזיק בקטין ולקבוע את מקום מגוריו, והסמכות לייצגו.

16. חובת ציות הקטין

הקטין חייב, תוך כיבוד אב ואם, לציית להוריו בכל ענין הנתון לאפוטרופסותם.

17. קנה מידה לחובת ההורים

באפוטרופסותם לקטין חייבים ההורים לנהוג לטובת הקטין כדרך שהורים מסורים היו נוהגים בנסיבות הענין.

18. שיתוף בין ההורים

בכל ענין הנתון לאפוטרופסותם חייבים שני ההורים לפעול תוך הסכמה; הסכמתו של אחד מהם לפעולתו של רעהו יכולה להינתן מראש או למפרע, בפירוש או מכללא, לענין מסויים או באופן כללי; וחזקה על הורה שהסכים לפעולת רעהו כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר. בענין שאינו סובל דיחוי רשאי כל אחד מההורים לפעול על דעת עצמו.

19. הכרעת בית המשפט

לא באו ההורים לידי הסכמה ביניהם בענין הנוגע לרכוש הקטין, רשאי כל אחד מהם לפנות לבית המשפט והוא יכריע בדבר. לא באו ההורים לידי הסכמה ביניהם בענין אחר הנתון לאפוטרופסותם, רשאים הם יחד לפנות לבית המשפט, ובית המשפט, אם לא עלה בידו להביאם לידי הסכמה ואם ראה שיש מקום להכריע בדבר, יכריע הוא בעצמו או יטיל את ההכרעה על מי שימצא לנכון.

20. פעולות טעונות אישור בית המשפט

ואלה הפעולות שבהן אין ההורים מוסמכים לייצג את הקטין בלי שבית המשפט אישרן מראש:

- (1) העברה, שעבוד, חלוקה או חיסול של יחידה משקית בחקלאות, בתעשייה, במלאכה או במסחר, או של דירה;
- (2) פעולה שתקפה תלוי ברישום בפנקס המתנהל על פי חוק;
- (3) נתינת מתנות, זולת מתנות ותרומות הניתנות לפי הנהוג בנסיבות הענין;
- (4) נתינת ערבות;
- (5) פעולה משפטית בין הקטין לבין הוריו או קרובי הוריו, זולת קבלת מתנות הניתנות לקטין.

21. הגנת צד שלישי

פעולה של הורים הטעונה אישור לפי סעיף 5 (20) תהא בת-תוקף אף באין אישור כזה אם נעשתה כלפי אדם שלא ידע ולא היה עליו לדעת שהיא טעונה אישור.

22. אחריות ההורים

ההורים לא ישאו באחריות לנזק שגרמו לקטין תוך מילוי תפקידי אפוטרופסותם, אלא אם פעלו שלא בתום לב או לא נתכוונו לטובת הקטין; הם לא ישאו באחריות לנזק שגרמו לרכושו של הקטין תוך מילוי תפקידי אפוטרופסותם, אם פעלו בתום לב ונתכוונו לטובת הקטין.

23. הכנסות הקטין ונכסיו

קטין הסמוך על שולחן הוריו ויש לו הכנסות מעבודתו או מכל מקור אחר, הכנסותיו ישמשו, במידה נאותה לפי הנהוג בנסיבות דומות, לקיום משק הבית המשפחתי ולסיפוק צרכי הקטין עצמו; אולם נכסיו של הקטין לא ישמשו למטרות אלה, אלא במידה שבית המשפט אישר שההורים אינם יכולים לקיים את משק הבית המשפחתי ולספק צרכי הקטין.

24. הסכם בין הורים החיים בנפרד [תיקון: תשס"ה]

היו הורי הקטין חיים בנפרד - בין שנישואיהם אוינו, הותרו או הופקעו בין שעדיין קיימים ובין שלא נישאו- רשאים הם להסכים ביניהם על מי מהם תהיה האפוטרופסות לקטין, כולה או מקצתה, מי מהם יחזיק בקטין, ומה יהיו זכויות ההורה שלא יחזיק בקטין לבוא עמו במגע; הסכם כזה טעון אישור בית המשפט, והוא יאשרו לאחר שנוכח כי ההסכם הוא לטובת הקטין ומשאור, דינו - לכל ענין זולת ערעור - כדין החלטת בית המשפט.

25. קביעת בית המשפט באין הסכם בין ההורים

לא באו ההורים לידי הסכם כאמור בסעיף 24, או שבאו לידי הסכם אך ההסכם לא בוצע, רשאי בית המשפט לקבוע את העניינים האמורים בסעיף 24 כפי שייראה לו לטובת הקטין, ובלבד שילדים עד גיל 6 יהיו אצל אמם אם אין סיבות מיוחדות להורות אחרת.

26. הורה שאינו מסוגל למלא חובתו

הורה שאינו מסוגל למלא חובותיו לפי פרק זה בנוגע לרכושו של ילדו הקטין, או מזניח חובות אלה, או שנשקפת ממנו סכנה לרכושו של הקטין, רשאי בית המשפט להורות שיחולו עליו, בשינויים המחוייבים, ההוראות החלות על אפוטרופסות לפי הסעיפים 50, 44 עד 58, ו-59, כולן או מקצתן.

27. שלילת האפוטרופסות או הגבלתה [תיקון: תשמ"ג]

הורה של קטין שבית משפט שלום נקט כלפיו בדרך האמורה בסעיף 3 (3) או (4) לחוק הנוער (טיפול והשגחה), תשי"ד-1960, רשאי בית המשפט לשלול ממנו את אפוטרופסותו על הקטין או להגבילה. הוא הדין אם הוכח להנחת דעתו של בית המשפט כי נתמלאו התנאים שבהם היה בית משפט שלום נוקט כלפי ההורה בדרך האמורה.

28. אפוטרופוס בנוסף על הורה [תיקון: תשמ"ג]

מת אחד ההורים, תהא האפוטרופסות על הקטין להורה השני, ואולם רשאי בית

המשפט, בנוסף על אותו הורה, למנות לקטין אפוטרופוס באופן כללי או לעניינים שיקבע בית המשפט; והוא הדין אם אחד ההורים הוכרז פסול-דין, או שאינו מסוגל למלא חובותיו לפי פרק זה או שבית המשפט קבע, בהחלטה מנומקת, כי ההורה נמנע, ללא סיבה סבירה, מלמלא את חובותיו האמורות, כולן או מקצתן, או שהאפוטרופוסות לקטין נשללה ממנו על ידי בית המשפט, וכן אם אחד ההורים אינו ידוע, או שלא היה נשוי להורה השני ולא הכיר בקטין כבילדו.

28. זכותם של הורים שכולים [תיקון: תשל"ו]

מת אחד ההורים של קטין, רשאי בית המשפט לתת הוראות בענין המגע בין הורי המת לבין הקטין.

29. הורה שאפוטרופוסתו הוגבלה

הוגבלה אפוטרופוסתו של אחד ההורים, רשאי בית המשפט, בנוסף על ההורים, למנות לקטין אפוטרופוס לעניינים שיקבע.

30. סייגים לסעיפים 28, 29

לא ימנה בית המשפט אפוטרופוס בנוסף על הורה, אלא אם ראה סיבה מיוחדת לכך לטובת הקטין ולאחר שניתנה הזדמנות להורה להשמיע טענותיו; מונה אפוטרופוס כאמור, יחולו הוראות הסעיפים 45 ו-46 בשינויים המחוייבים.

31. נכסים שאינם בהנהלת ההורים

מי שהקנה לקטין נכס במתנה או בצוואה והתנה שניהול הנכס יהיה בידי אחד מהורי הקטין בלבד או בידי אדם זולת הורי הקטין, תנאו קיים על אף האמור בפרק זה; צויין אדם זולת ההורים לנהל נכס כזה, יחולו עליו הוראות הפרק השלישי, כולל סעיף 64.

32. שמירת דינים

הוראות פרק זה אינן גורעות מחובת ההורים לתשלום מזונות לילדיהם הקטינים לפי הוראות חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט-1959.

פרק שלישי: האפוטרופוסים על פי מינוי

33. אימתי יתמנה אפוטרופוס [תיקון: תשמ"ג]

(א) בית המשפט רשאי למנות אפוטרופוס -
(1) לקטין ששני הוריו מתו או שהוכרזו פסולי-דין או שהאפוטרופוסות

לקטין נשללה מהם לפי סעיף 27 או הוגבלה לפי סעיף 29 או שהם אינם מסוגלים למלא כלפי הקטין את חובותיהם לפי הפרק השני או שהם נמנעים, ללא סיבה סבירה, מלמלא את חובותיהם האמורות, כולן או מקצתן;

(2) לקטין - בנסיבות האמורות בסעיף 28 או בסעיף 29;

(3) לפסול-דין;

(4) לאדם אחר שאינו יכול, דרך קבע או דרך ארעי, לדאוג לענייניו, כולם או

מקצתם, ואין מי שמוסמך ומוכן לדאוג להם במקומו;

(5) לאדם שאין עדיין אפשרות לזהותו;

(6) לעובר.

(ב) בקשה למינוי אפוטרופוס לאדם יכול שתוגש בידי בן זוגו או קרובו או בידי היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו.

34. מי יכול להיות אפוטרופוס [תיקון: תשס"ב]

יכול להתמנות אפוטרופוס אחד מאלה:

(1) יחיד;

(2) תאגיד;

(3) האפוטרופוס הכללי.

(4) ועדת אפוטרופסות לנפגעי השואה לגבי נפגעי השואה שהרכבה:

(1) נציג משרד הבריאות;

(2) נציג גוף המטפל בענייני נפגעי השואה.

מינה בית המשפט תאגיד להיות אפוטרופוס, רשאי הוא לקבוע יחיד שיבצע את תפקידי האפוטרופוס מטעם התאגיד.

35. עדיפות בבחירת האפוטרופוס [תיקון: תשס"ד]

(א) בית המשפט ימנה לאפוטרופוס מי שנראה לו בנסיבות הענין מתאים ביותר לטובת החסוי.

(ב) במינוי אפוטרופוס לקטין לפי סעיף 33(א) ייתן בית המשפט עדיפות לאדם מתאים שהוא בן משפחתו של הקטין, אלא אם כן מצא כי בנסיבות הענין יהיה זה לטובת הקטין למנות לו אפוטרופוס שאינו בן משפחתו; בסעיף קטן זה, "בן משפחה" - אח, אחות, הורה של הורה, אח או אחות של הורה, בן זוג או בת זוג של הורה.

36. שמיעת החסוי על ידי בית המשפט

לפני מינוי האפוטרופוס ישמע בית המשפט את דעת החסוי אם הוא מסוגל להבין בדבר וניתן לברר דעתו.

37. הסכמת האפוטרופוס

לא יתמנה אפוטרופוס אלא מי שהביע לבית המשפט את הסכמתו לכך.

38 תפקידי האפוטרופוס לקטין ולפסול-דין

אפוטרופוס של קטין חייב לדאוג לצרכי הקטין, לרבות חינוכו, לימודיו, הכשרתו לעבודה ולמשלח-יד ועבודתו, וכן חייב הוא בשמירת נכסי הקטין, ניהולם ופיתוחם; הוא רשאי להחזיק בקטין ולקבוע את מקום מגוריו והוא מוסמך לייצגו; והכל אם לא הגביל בית המשפט את תפקידי האפוטרופוס. והוא הדין, בשינויים המחוייבים, באפוטרופוס של פסול-דין.

39. תפקידיו של אפוטרופוס אחר

אפוטרופוס שאינו של קטין או של פסול-דין חייב לדאוג לעניינים שנמסרו לו על-ידי בית המשפט.

40. פטור ממזונות

אין במינוי אדם כאפוטרופוס כדי לחייבו במזונותיו של החסוי.

41. קנה מידה לאפוטרופסות

במילוי תפקידי חייב האפוטרופוס לנהוג לטובת החסוי כדרך שאדם מסור היה נוהג בנסיבות הענין.

42. הקשר עם החסוי

בעניני האפוטרופסות חייב האפוטרופוס לשמוע את דעת החסוי אם הוא מסוגל להבין בדבר וניתן לברר דעתו.

43. ציות להוראות האפוטרופוס

החסוי חייב למלא אחרי הוראות האפוטרופוס בעניני האפוטרופסות שנקבעו על-ידי בית המשפט.

44. הוראות בית-המשפט

בית המשפט רשאי, בכל עת, לבקשתו של האפוטרופוס או של היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו או של צד מעונין ואף מיזמתו הוא, לתת לאפוטרופוס הוראות בכל ענין הנוגע למילוי תפקידיו; וכן רשאי בית המשפט, לבקשת האפוטרופוס, לאשר פעולה שעשה.

45. מינוי אפוטרופסים אחדים

בית המשפט רשאי אם ראה סיבה מיוחדת לכך, למנות לחסוי יותר מאפוטרופוס אחד; משעשה כן, יחליט בית המשפט אם להטיל את תפקידי האפוטרופסות על האפוטרופסים במשותף או לחלקם ביניהם.

46. דין אפוטרופסים משותפים

הטיל בית המשפט תפקידי אפוטרופסות על שני אפוטרופסים או יותר במשותף, יחולו ההוראות הבאות זולת אם הורה בית המשפט אחרת:

- (1) האפוטרופסים חייבים לפעול תוך הסכמה; בענין שדעותיהם חלוקות, יפעלו כפי שיחליט בית המשפט;
- (2) פעולה של אחד או של אחדים מן האפוטרופסים טעונה הסכמת האחרים או אישור בית המשפט, מראש או למפרע;
- (3) בענין שאינו סובל דיחוי רשאי כל אחד מהאפוטרופסים לפעול על דעת עצמו;
- (4) האפוטרופסים אחראים לחסוי יחד ולחוד;
- (5) נתפנה מקומו של אחד מן האפוטרופסים או שחדל לפעול, זמנית או לצמיתות, חייבים האחרים להודיע על כך מיד לבית המשפט, והם חייבים מוסמכים להמשיך בתפקידיהם כל עוד לא קבע בית המשפט אחרת.

47. סמכויות האפוטרופוס ואישור בית-המשפט [תיקון: תש"ל]

האפוטרופוס מוסמך לעשות כל הדרוש למילוי תפקידיו; בפעולות המנויות להלן אין הוא מוסמך לייצג את החסוי מבלי שבית המשפט אישרן מראש:

- (1) העברה, שעבוד, חלוקה או חיסול של יחידה משקית בחקלאות, בתעשייה, במלאכה או במסחר, או של דירה;
- (2) השכרה שחוקי הגנת הדייר חלים עליה;
- (3) פעולה שתקפה תלוי ברישום בפנקס המתנהל על-פי חוק;
- (4) נתינת מתנות זולת מתנות ותרומות הניתנות לפי הנהוג בנסיבות הענין;
- (5) נתינת ערבות;
- (6) פעולה אחרת שבית המשפט קבע, בצו המינוי או לאחר מכן, כטעונה אישור כאמור.

48. פעולות שיש בהן ניגוד אינטרסים

בפעולה משפטית בין החסוי לבין האפוטרופוס, בן זוגו או קרוביו של האפוטרופוס, זולת מתנות הניתנות לחסוי, ובפעולה משפטית בין החסוי לבין חסוי אחר של אותו אפוטרופוס, אין האפוטרופוס מוסמך לייצג את החסוי מבלי שבית המשפט או אפוטרופוס אחר שנתמנה למטרה זו אישרן מראש.

49. הגנת צד שלישי

פעולה של אפוטרופוס הטעונה הסכמה או אישור לפי סעיף 2 (46) וסעיף 47 (6) תהא בת-תוקף אף באין הסכמה או אישור כזה אם נעשתה כלפי אדם שלא ידע ולא היה עליו לדעת שהיא טעונה הסכמה או אישור.

50. השקעות

כספי החסוי, במידה שאינם דרושים לצרכיו השוטפים, חייב האפוטרופוס להחזיקם או להשקיעם כדרוש לשם שמירת הקרן והבטחת פירות באחד הדרכים שקבע לכך שר המשפטים בתקנות או בדרך שהורה בית המשפט.

51. פרטה [תיקון: תשמ"ה]

האפוטרופוס חייב להגיש לאפוטרופוס הכללי, תוך שלושים ימים מיום מינויו, פרטה של נכסי החסוי, כולל חובותיו, זולת אם פטר אותו האפוטרופוס הכללי מחובה זו או קבע מועד אחר להגשת הפרטה.

52. הוראות בנוגע לשומה [תיקון: תשמ"ה]

בית המשפט רשאי להורות -

- (1) שהאפוטרופוס יגיש לאפוטרופוס הכללי, במועד שקבע, שומת שוויים של נכסי החסוי, ערוכה לתאריך שקבע בית המשפט;
- (2) שהשומה האמורה תיערך על-ידי שמאי או על-ידי אדם אחר כפי שקבע בית המשפט.

53. חשבונות דו"ח ומתן ידיעות [תיקון: תשמ"ה]

האפוטרופוס חייב, בכל עניני האפוטרופוסות, לנהל חשבונות, להגיש לאפוטרופוס הכללי דין וחשבון כפי שיורה, אך לפחות אחת לשנה ובגמר תפקידו או בפקיעת האפוטרופוסות, ולהמציא לאפוטרופוס הכללי ידיעות מלאות לפי דרישתו. שר המשפטים רשאי להתקין תקנות בדבר החשבונות שעל אפוטרופוסים לנהל.

54. בדיקת דו"חות [תיקון: תשמ"ה]

שר המשפטים רשאי, באישור ועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות בדבר אופן בדיקת הפרטה והדו"חות בידי האפוטרופוס הכללי, ורשאי הוא לקבוע סוגי דו"חות שהאפוטרופוס הכללי פטור מבדיקתם, בתנאים שייקבעו.

55. הוצאות האפוטרופוס

ההוצאות הסבירות שהאפוטרופוס הוציא במילוי תפקידו חלות על החסוי, ורשאי האפוטרופוס להחזירן לעצמו מנכסי החסוי.

56. שכר האפוטרופוס [תיקון: תשמ"ג]

(א) בית המשפט רשאי לקבוע לאפוטרופוס שכר אם ראה טעם לכך בנסיבות הענין; שכר האפוטרופוס שנקבע על ידי בית המשפט חל על החסוי ורשאי האפוטרופוס לקבלו מנכסי החסוי.
(ב) שר המשפטים רשאי לקבוע כללים בדבר השכר שבית המשפט רשאי לקבוע לאפוטרופסים.

57. אחריות האפוטרופוס

האפוטרופוס אחראי לנזק שגרם לחסוי או לרכושו. בית המשפט רשאי לפטרו מאחריותו, כולה או מקצתה, אם פעל בתום לב ונתכוון לטובת החסוי.
האפוטרופוס אינו נושא באחריות אם פעל בתום לב לפי הוראות בית המשפט או קיבל אישורו, אם מראש ואם למפרע.

58. ערובה

בית המשפט רשאי, לפני מינויו של אפוטרופוס או אחרי כן, לדרוש שהאפוטרופוס ישעבד נכסים או ימציא ערבות להבטחת מילוי תפקידיו וחובותיו, ורשאי בית המשפט, בכל עת, לדרוש ערובה נוספת או לשחרר ערובה שניתנה, כולה או מקצתה.

59. מימוש הערובה

ערובה לפי סעיף 58 תינתן לזכות החסוי, והאפוטרופוס הכללי מוסמך לייצגו בכל הנוגע למימושה.

60. התפטרות האפוטרופוס

האפוטרופוס רשאי, על-ידי הודעה בכתב לבית המשפט, להתפטר מתפקידו; ההתפטרות אינה תופסת אלא אם בא עליה אישור בית המשפט ומן היום שנקבע לכך באישור.

61. פיטורי האפוטרופוס

בית המשפט רשאי לפטר אפוטרופוס אם לא מילא תפקידיו כראוי או אם ראה בית המשפט סיבה אחרת לפיטוריו.

62. פקיעת האפוטרופוס

אפוטרופסות על קטין פוקעת בהגיעו לבגרות; על פסול-דין - עם ביטול פסלותו על-ידי בית המשפט; על מי שאינו קטין או פסול דין - אם קבע בית המשפט שחדלו סיבות האפוטרופסות או שהושגה מטרתה; פקיעת אפוטרופסות כזאת היא מן היום שנקבע לכך על-ידי בית המשפט; אפוטרופסות על כל אדם פוקעת במות החסוי.

63. סיום תפקידו של האפוטרופוס [תיקון: תשמ"ג]

בהתפטרותו ובפיטוריו של האפוטרופוס ובפקיעת האפוטרופוסות חייב האפוטרופוס - ובמותו חייבים יורשיו - למסור לחסוי או למי שקבע בית המשפט את נכסי החסוי הנמצאים בידו או בפיקוחו, ואת המסמכים הנוגעים לנכסים אלה; ורשאי בית המשפט להורות שהאפוטרופוס יהא חייב ומוסמך לסיים פעולות שבית המשפט קבע, במידה שהדבר דרוש לטובת החסוי רכוש או עזבונו.

64. הוראת צוואה של הורה החסוי או בן-זוגו

מתו הורי החסוי או אחד מהוריו או בן זוגו, ובצוואתם ציינו שמו של אפוטרופוס או הורו בענין מהענינים הנתונים לפי פרק זה לשיקול הדעת של בית המשפט או של האפוטרופוס, יפעלו בית המשפט והאפוטרופוס בהתאם להוראות אלה שבצוואה, אם קויימה כדן, זולת אם ראו שטובת החסוי דורשת לסטות מהן; אין בסעיף זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 28 בנוגע לאפוטרופוסותו של ההורה שנשאר בחיים.

65. האפוטרופוס הכללי כאפוטרופוס [תיקון: תשל"ח, תשמ"ג, תשמ"ה]

נתמנה האפוטרופוס הכללי כאפוטרופוס, לא יחולו הוראות הסעיפים 37, 50, 57, 58, 59 ו-60.

66. אפוטרופוס שהיה פגם במינויו

פעולה של אפוטרופוס תהא בת-תוקף אף שהיה פגם במינויו, אם נעשתה כלפי אדם שלא ידע ולא היה עליו לדעת על הפגם.

67. אפוטרופוס למעשה

מי שפועל כאפוטרופוס, חובותיו ואחריותו כלפי החסוי יהיו לפי הוראות פרק זה, אף אם לא נתמנה כלל או שהיה פגם במינויו או שהתפטר או פוטר או שפקעה אפוטרופוסותו.

67א. ועדה לעניני אפוטרופוסות לנפגעי שואה [תיקון: תשס"ב]

(א) שר העבודה והרווחה ימנה ועדה לעניני אפוטרופוסות לנפגעי השואה וזה הרכבה:

- (1) נציג משרד העבודה והרווחה שהוא פקיד סעד ראשי לסדרי דין שנתמנה לפי חוק הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים), התשט"ו-1955, או פקיד סעד שהתמנה לפי החוק האמור שהציע פקיד הסעד הראשי;
- (2) נציג משרד הבריאות, שיציע שר הבריאות;
- (3) נציג משרד המשפטים, שיציע שר המשפטים.

- (ב) החסוי, אפוטרופוס, קרובו, מנהל בית חולים שבו מאושפז חסוי וכל אדם המטפל בחסוי רשאי לפנות לועדה בכל שאלה. המתעוררת בקשר לטיפול בחסוי או בדבר הצורך במינוי או בהחלפת אפוטרופוס לחסוי.
- (ג) הועדה תבחן כל פניה כאמור בסעיף קטן (ב) והיא רשאית ליתן את המלצותיה לאפוטרופוס בעניינים הנוגעים לטיפול בחסוי וכן לפנות ליועץ המשפטי לממשלה או לנציגו ולאפוטרופוס הכללי, ולהמליץ להם לנקוט פעולות על פי סמכותם, לרבות פניה לבית משפט לפי חוק זה.

פרק רביעי: הוראות שונות

68. **סמכות כללית לאמצעי שמירה** [תיקון: תש"ל, תשמ"ג]
 (א) בית המשפט רשאי, בכל עת, לבקשת היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו או לבקשת צד מעונין ואף מיזמתו הוא, לנקוט אמצעים זמניים או קבועים הנראים לו לשמירת עניניו של קטין, של פסול-דין ושל חסוי, אם על-ידי מינוי אפוטרופוס זמני או אפוטרופוס-לדין, ואם בדרך אחרת; וכן רשאי בית המשפט לעשות, אם הקטין, פסול-הדין, או החסוי פנה אליו בעצמו.
- (ב) היתה הבקשה להורות על ביצוע ניתוח או על נקיטת אמצעים רפואיים אחרים, לא יורה על כך בית המשפט אלא אם שוכנע, על פי חוות דעת רפואית, כי האמצעים האמורים דרושים לשמירת שלומו הגופני או הנפשי של הקטין, פסול הדין או החסוי.

69. **מעמד היועץ המשפטי לממשלה** [תיקון: תש"ל]
 היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו רשאים, אם הם סבורים שטובתו של קטין, של פסול-דין או של חסוי או טובת הכלל מחייבת זאת, לפתוח בכל הליך משפטי, כולל ערעור, לפי חוק זה וכן להתייצב ולטעון בכל הליך כזה.

70. **מעמדו של פקיד סעד** [תיקון: תש"ל]
 פקיד סעד שנתמנה לענין חוק הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים), תשט"ו-1955 רשאי בענין לפי חוק זה שאינו תלוי ועומד בבית המשפט ואם ראה צורך בכך להגנתו של קטין, של פסול-דין או של חסוי, לחקור כל מי שהוא סבור שיש לו ידיעות הנוגעות לאותו אדם, וחייב הנחקר לענות לפקיד הסעד תשובות כנות ומלאות, זולת אם התשובה עלולה להפילו; ורשאי פקיד הסעד, אם הורשה לכך על-ידי צו בית המשפט, להיכנס לכל מקום בו נמצא או עשוי להימצא אדם כאמור.

71. שמירת דינים

הוראות הסעיפים 69 ו-70 אינן גורעות מהוראות חוק הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים), תשט"ו-1955.

72. מעמדם של קרובים

ככל עניין לפי חוק זה רשאי בית המשפט, גם מיזמתו הוא, לשמוע דעתם של קרובי הקטין, פסול-הדין או החסוי, ככל שבית המשפט ימצא לרצוי לשמעם.

73. בטל [תיקון: תשנ"ה]

74. שינוי החלטות

בית המשפט רשאי לשנות או לבטל החלטותיו לפי חוק זה אם נשתנו הנסיבות או נתגלו עובדות נוספות לאחר שנתן החלטתו.

75. בטל [תיקון: תשנ"ה]

76. סמכות מבחינה בין-לאומית

בתי המשפט בישראל מוסמכים -

- (1) להכריז אדם פסול-דין או לבטל הכרזת פסלות אם מקום מושבו או מקום מגוריו של האדם הוא בישראל;
- (2) לפעול לפי הפרק השני והשלישי לחוק זה בכל מקרה שהצורך לעשות כן התעורר בישראל.

77. משפט בינלאומי פרטי

- על עניני חוק זה יחול דין מקום מושבו של הקטין, פסול-הדין, או החסוי; אולם -
- (1) פעולה משפטית שנעשתה בישראל על-ידי אדם שכשרותו המשפטית מוגבלת או נשללה והיא מן הפעולות שדרכם של בני אדם כאלה לעשות כמותן, וכן פעולה משפטית שנעשתה בישראל בין אדם שכשרותו המשפטית מוגבלת או נשללה לבין מי שלא ידע ולא היה עליו לדעת על כך, תהא בת-תוקף זולת אם היה בה משום נזק של ממש לאותו אדם או לרכושו;
  - (2) לענין פעולה שנעשתה בישראל על-ידי הוריו של קטין או על-ידי אפוטרופוס אין לטעון כלפי צד שלישי שסמכותם של ההורים או של האפוטרופוס היתה מצומצמת מן הסמכות הנתונה להם לפי חוק זה, זולת אם אותו צד ידע או היה עליו לדעת על כך.

78. בית המשפט המוסמך [תיקון: תשנ"ה]

הסמכויות הנתונות לפי חוק זה לבית המשפט יהיו של בית המשפט לעניני משפחה, בכפוף להוראות סעיף 79.

79. שמירת דינים ושיפוט

חוק זה אינו בא לפגוע בדיני נישואין וגירושין; הוא אינו בא להוסיף על סמכויות השיפוט של בתי-דין דתיים ולא לגרוע מהן; ומקום שבית דין דתי מוסמך על-פי דין לשפוט, יראו כל הוראה בחוק זה - פרט לסעיף 75 - שמדובר בה בבית משפט כאילו מדובר בה בבית דין דתי.

80. הגדרות [תיקון: תש"ל]

בחוק זה -

"חסוי" - מי שבית המשפט מינה לו אפוטרופוס לפי סעיף 33, או מי שבית המשפט רשאי למנות לו אפוטרופוס כאמור, והוא אף כשעדיין לא הוברר אם נתקיימו התנאים למינוי, הכל לפי הענין;
"נציג" של אדם - הוריו או אפוטרופסו הממונה, הכל לפי הוראות הפרק השני והשלישי;
"קרוב" - אב, אם, בן, בת, אח, אחות, סב, סבה, נכד, נכדה;
"מקום מושב" של אדם - המקום בו נמצא מרכז חייו; קטין, פסול דין וחסוי, חזקה עליו שמקום מושבו הוא במקום מושבו של נציגו כל עוד לא הוכח שמרכז חייו נמצא במקום אחר.

81. הוראות מעבר

מי שהוכרז פסול-דין לפני תחילת חוק זה, רואים אותו מתחילת חוק זה כאילו שהוכרז פסול-דין לפי חוק זה; מי שנתמנה אפוטרופוס על ידי בית משפט או בית-דין דתי מוסמך לפני תחילת חוק זה, רואים אותו מתחילת חוק זה כאילו נתמנה לפי חוק זה.

82. ביטולים

בטלים -

- (1) סעיפים 941 עד 947, 957 עד 997 למגילה;
- (2) סעיפים 50 עד 53 לחוק הקרקעות העותמני;
- (3) סעיף 2 לחוק המסחרי העותמני;
- (4) סעיף 5 לחוק העותמני על האגודות;
- (5) סעיף 5 לפקודת השותפויות.

83. ביצוע ותקנות

שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

84. תחילת תוקף

חוק זה, תחילתו שלושה חדשים אחרי קבלתו בכנסת.

דב יוסף
שר המשפטים

דוד בן-גוריון
ראש הממשלה

קדיש לוז
יושב ראש הכנסת
ממלא מקום נשיא המדינה

חוק ההוצאה לפועל התשכ"ז - 1967

פרק ו': ביצוע בעין

62. מסירת קטין [תיקון: תשל"ח, תשנ"ה]

(א) הורה פסק הדין למסור קטין, או לאפשר מגע, התראות או קשר בין הורה לבין ילדו הקטין שאינו נמצא בהחזקתו, או לעשות כל דבר אחר בקשר לקטין ונקבע בהחלטה שהביצוע יעשה באמצעות ההוצאה לפועל, ינקוט המוציא לפועל בכל הצעדים הנדרשים לביצוע פסק הדין, והוא להסתייע לשם כך בפקיד סעד כמשמעותו בחוק הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים), תשט"ו-1955.

(ב) קבע המוציא לפועל שפסק הדין אינו ניתן לביצוע אלא על כרחו של הקטין והיה הקטין לדעתו של המוציא לפועל מסוגל להבין בדבר, או שהיו קשיים אחרים בביצוע פסק הדין, רשאי ראש ההוצאה לפועל לפנות לבית המשפט שנתן את פסק הדין בבקשת הוראות.

חוק גיל הנישואין, תש"י-1950

=====

1. פירושים [תיקון: תשנ"ח]

בחוק זה -
"נער" - גבר שלא מלאו לו שבע עשרה שנים;
"נערה" - אשה שלא מלאו לה שבע עשרה שנים;
"נישואין" - כוללים קידושין ; והפועל "נשא", לכל בניניו, יתפרש לפי זה ;
"פקיד סעד" - פירושו - אדם שנתמנה על ידי שר הסעד להיות פקיד סעד לצורך חוק זה.

2. עבירות [תיקון: תשנ"ח]

מי שעשה אחד מאלה -
(א) נשא נערה או נשאה נער ;
(ב) ערך נישואין, או סייע בכל תפקיד שהוא בעריכת נישואין, או בקשר לעריכת נישואין, של נערה או של נער ;
(ג) השיא נערה או נער שהם בתו או בנו שהם נתונים לאפוסטרופסותו - דינו - מאסר שנתיים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

3. עילת תביעה להתרת קשר נישואין [תיקון: תשי"ט, תשנ"ח]

(א) נערכו נישואין בניגוד לסעיף 2, והם תופסים לפי החוק החל על עניני המעמד האישי של הצדדים-תשמש העובדה שהנישואין נערכו בניגוד לסעיף 2 עילת תביעה להתרתם בדרך של גט, או בדרך של פירוק קשר הנישואין, או בדרך אחרת, הכל לפי הוראות החוק החל על עניני המעמד האישי של הצדדים.
(ב) תביעה להתרת קשר נישואין על יסוד העילה האמורה בסעיף קטן (א) יכולה להיות מוגשת על ידי מי שנישאה בהיותה נערה או מי שנישא בהיותו נער, או על ידי אחד מהוריהם או מאפוסטרופסיהם, או על ידי פקיד סעד.
(ג) הוגשה, שלא על ידי פקיד סעד, תביעה להתרת קשר נישואין על יסוד העילה האמורה בסעיף קטן (א), ובשעת הגשת התביעה לא מלאו למי שנישאה בהיותה נערה או למי שנישא בהיותו נער שמונה עשרה שנים תמימות, ופקיד סעד סבור שהדיון בתביעה יש בו ענין לכלל - רשאי הוא, להופיע בדיון ולהשמיע בו את טענותיו.

- (ד) אין נזקקים לתביעה להתרת קשר נישואין על יסוד העילה האמורה בסעיף קטן (א), אלא אם -
- (1) הוגשה התביעה על ידי מי שנישאה בהיותה נערה או מי שנישאה בהיותו נער לפני שמלאו להם תשע עשרה שנים תמימות; או
- (2) הוגשה התביעה על ידי אחד מהוריהם או מאפוטרופסיהם של מי שנישאה בהיותה נערה או מי שנישאה בהיותו נער, או על ידי פקיד סעד, לפני שמלאו להם שמונה עשרה שנים תמימות.

4. נסיבות מקילות [תיקון: תשנ"ח]

- בקביעת ענשו של אדם שיצא חייב בדין על עבירה לפי פסקה (א) של סעיף 2, יביא בית המשפט בחשבון, כגורם לקולא, את העובדות הבאות:
- (א) אותו אדם התיר או הסכים להתיר את קשר הנישואין, לפי דרישת בן זוגו, בהתאם להוראות החוק החל על ענייני המעמד האישי של הצדדים;
- (ב) אותו אדם קיים פסק דין להתרת קשר הנישואין, שניתן מאת בית משפט או מאת בית דין מוסמך.

5. היתר נישואי נערה או נער [תיקון: תש"ך, תשנ"ה, תשנ"ח]

- על אף האמור בחוק זה רשאי בית משפט לענייני משפחה לתת היתר -
- (1) לנישואי נערה - אם היא ילדה או הרתה לאיש אשר לו ברצונה להינשא;
- (א1) לנישואי נער - אם האישה אשר ברצונו לשאת הרתה או ילדה לו;
- (2) לנישואי נערה או נער - אם מלאו להם שש עשרה שנה ולדעת בית המשפט קיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות מתן היתר זה.

א5. בקשה להיתר נישואין [תיקון: תש"ך, תשנ"ח]

בקשה להיתר נישואין לפי סעיף 5 תוגש על ידי הנערה או הנער או על ידי אחד מהוריהם או אפוטרופסיהם או על ידי מי שמבקש להינשא להם.

ב5. נישואין לפי היתר [תיקון: תש"ך]

סעיף 2 לא יחול על נישואין שנערכו בהיתר לפי סעיף 5.

6. תיקון פקודת החוק הפלילי, 1936

פקודת החוק הפלילי, 1936 תתוקן כך:

(א) בסעיף 182 -

- (1) הנקודותיים והמקף אחרי המלים "כל אדם" - יימחקו;
- (2) הסימן "(א)" בראשית פסקה (א) - יימחק;

- (3) במקום הנקודה-פסיק והמלה "או" בסוף פסקה (א) יבוא פסיק ;
(4) פסקות (ב) ו-(ג) - בטלות ;
(ב) סעיף 183 - בטל.

7. ביצוע

שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה.

יוסף שפרינצק
יושב ראש הכנסת
ממלא מקום נשיא המדינה

פנחס רוזן
שר המשפטים

דוד בן-גוריון
ראש הממשלה

נספח ה' (3.20)

**שאלון מועמד פקידי סעד לחוק הסעד
(סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים) - תשט"ו-1955**

א. פרטים אישיים של פקיד הסעד

מס' זהות:
שם משפחה: _____ שם פרטי: _____
כתובת: _____ מס' טלפון: _____
רחוב _____ בית מס' _____ עיר/ישוב _____ מיקוד _____

שנת לידה   1 9
מצב משפחתי **השכלה בע"ס**

- 1. ב.א.
  - 2. מ.א.
  - 3. דוקטורט
  - 4. מכון להכשרת עו"ס
  - 5. עבר הסבה
  - 6. אקדמאי אחר
- מין (*): _____
נ _____
ז _____
שנת קבלת תעודה
מס' רישום בפנקס העו"ס.....

ב. פרטים על מקום העבודה

סמל רשות
שם הרשות: _____
כתובת מקום העבודה _____ רחוב _____ עיר/ישוב _____ מיקוד _____
טלפון _____

ג. מנויים נוספים כפקיד סעד

 לפי חוק *

1. חוק הסעד סדרי דין
2. חוק הנוער טיפול והשגחה
3. חוק אימוץ ילדים
4. חוק הגנה על חוסים
5. חוק הסעד טיפול במפגר
6. פקודת המבחן לנוער
7. פקודת המבחן למבוגרים
8. פקודת המבחן קציני מעקב
9. אחר (פרט): _____

(* נא להקיף בעיגול את התשובה).

ד. פרטים על המנוי כפקיד סעד לסדרי דין:

 מס' פרסום ברשומות: _____ תאריך פרסום ברשומות _____
 מספר התעודה: _____

פרטי המשרה בהווה:

היקף משרתך בעבודה סוציאלית _____
 היקף עבודה כפקיד סעד _____

1. מלאה	1. מלאה
2. 75% +	2. 75% +
3. 74%-50%	3. 74%-50%
4. 49%-25%	4. 49%-25%
5. עד 25%	5. עד 25%
6. בכלל לא	
7. לא ידוע	

ציין פרטי תפקידך, מספר השנים בתפקיד ומסגרת העבודה:

ה מ ס ג ר ת	שנים בתפקיד	סוג התפקיד
		1. עו"ס כוללני 2. מדריך ראש-צוות 3. מרכז נושא פרט 4. פקיד סעד 5. אחר/פרט

ה. פרטים על ההכשרה/השתלמויות

פרטי השתלמויות כעובד סוציאלי וכפקיד סעד:

1. נושא ההשתלמות ..... המוסד המארגן .....
- משך ההשתלמות .....
2. נושא ההשתלמות ..... המוסד המארגן .....
- משך ההשתלמות .....
3. נושא ההשתלמות ..... המוסד המארגן .....
- משך ההשתלמות .....
4. נושא ההשתלמות ..... המוסד המארגן .....
- משך ההשתלמות .....
5. נושא ההשתלמות ..... המוסד המארגן .....
- משך ההשתלמות .....
6. נושא ההשתלמות ..... המוסד המארגן .....
- משך ההשתלמות .....
7. נושא ההשתלמות ..... המוסד המארגן .....
- משך ההשתלמות .....

.....
חתימת העובד הסוציאלי

.....
תאריך

דף מידע להורים בהליכים משפטיים

הנני עובד/ת סוציאלי/ת - פקיד/ת סעד לחוק הסעד (סדרי דין, בענייני קטינים חולי נפש ונעדרים התשט"ו - 1955)
בהמשך לפניית הערכאה המשפטית אלינו עפ"י החוק, אני פונה אליכם (ההורים) במטרה להזמינכם למפגש ראשון.
בית המשפט/ בית הדין הורה לי לערוך חקירה פסיכוסוציאלית מעמיקה על המערכת המשפטית שלכם.
החקירה תכלול פגישות עם כל בני המשפחה ביחד ו/או בנפרד כולל שיחות עם ילדיכם. חלק מהפגישות תהיינה במשרדי וחלק בביתכם.
בנוסף אני נדרש/ת לפנות לכל גורם אשר יש לו קשר עם הילדים או עמכם שיכול לספק אינפורמציה אודות משפחתכם. הגורמים יכולים להיות גנים, בתי ספר, גורמי רפואה, גורמים מקצועיים נוספים ועוד.
בסיום המפגשים שלנו ואיסוף כל החומר ומיונו אני נדרש/ת לגבש חוות דעת ולכתוב תסקיר שיתמקד בטובת הילדים. (התסקיר לא בהכרח יכלול את כל האינפורמציה שהובאה לידיעתי). התסקיר יוגש לערכאה המשפטית ויכלול את המלצותי לגבי: משמורת והסדרי ראייה (ראה מילון מצורף)
התערבות טיפולית למשפחה (אם נדרשת!)
בטרם הגשת התסקיר אני מתחייב/ת לעדכן אתכם בהתרשמותי ובהמלצות שיוגשו לערכאה המשפטית (בית משפט או בית דין)
אני מצפה מכם לשתף אתי פעולה, במטרה לנסות ולהגיע ביחד להמלצות הנכונות ביותר לילדיכם, שיסייעו לו/להם להתמודד עם תקופת המשבר אליה נקלעה משפחתכם.

מילון מושגים

- 1. פקיד סעד לסדרי דין (פק"ס ס"ד)** - עובד סוציאלי בעל הכשרה ייחודית, הממונה ע"י שר הרווחה ופועל מתוקף חוק הסעד (סדרי דין בענייני קטינים חולי נפש תשט"ו 1955). פקיד סעד לסדרי דין רשאי לצורך הכנת התסקיר לפנות ולקבל אינפורמציה מכל אדם או מקור שימצא לנכון, הקשור במשפחתכם והאדם אליו פונים חייב לשתף פעולה.
- 2. צו לעריכת תסקיר** - צו שמתקבל מערכאה משפטית (בתי משפט למשפחה/בית

דין דתי, לעתים גם במחוזי ובערכאות גבוהות), לפקיד הסעד לסדרי דין להגיש תסקיר שמתמקד בתיאור המשפחה, מערכות היחסים והמלצות הנוגעות לסוגיות הנידונות בערכאה המשפטית כגון סוגיות הקשורות למשמורת והסדרי ראייה.

3. **אפטרופסות טבעית** - ההורים הם האפטרופסים הטבעיים על ילדיהם (עד גיל 18) ובתוקף תפקידם חלה עליהם החובה והזכות לדאוג לכל צרכי הקטין. (גם לאחר פירוד וגירושין).
4. **משמורת** - כאשר הורי הקטין אינם חיים תחת קורת גג אחת, יש צורך לקבוע מי מבין ההורים יהא האחראי על הקטין וצרכיו בחיי היום יום - כיצד תתחלק האחריות ההורית בין ההורים חשוב להדגיש כי שני ההורים ממשיכים להיות אפטרופסים טבעיים במידה שווה לילדיהם, ובאין הסכמה רשאי כל אחד מההורים לפנות לערכאה משפטית שתכריע בכל סוגיה הקשורה לילדיהם.
5. **משמורת משותפת** - שני ההורים, יתחלקו באחריות לצרכים השוטפים של ילדיהם בחיי היום יום תוך שיתוף פעולה ביניהם, זאת בתנאי שהם גרים בקרבת מקום, מקיימים ביניהם תקשורת והידברות שוטפת, ומכובדת לטובת ילדיהם.
6. **הסדרי ראייה** - פרוט הקשר בין הקטין לבין ההורה הלא משמורן על פי תוכנית המותאמת לצורכי הקטין/ים. שתוף פעולה והסכמה ביניכם ההורים חשוב לצורך המשך ההתפתחות נורמטיבית של ילדיכם.
7. **סעיפים 19, 68 לחוק הכשרות המשפטית והאפטרופסות** - סעיפים על פיהם מסמיך בית המשפט או בית הדין את פקיד הסעד לקבוע את הסדרי הראייה באין הסכמה בין ההורים.
8. **מרכז קשר** - מקום טיפולי המאפשר קשר בין ילדים להורים במקרים בהם מתגלעים קשיים. המרכז מהווה מסגרת מגינה, מפקחת, מכילה, תומכת, מייעצת ומשקמת קשרים בין ילדים להורים.

נספח ז' (3.20)

הנחיות לכתובת תסקיר לטובת ילדים שהוריהם נפרדו או התגרשו

לכבוד _____ תאריך _____

הערכאה השיפוטית _____

מס' תיק: _____

עיר _____

ביה"ד/בימ"ש _____

כבוד השופט/הדיין/הקאדי

הנדון: **תסקיר בעניין הקטין/ים:** _____

עפ"י בקשת ביה"ד/בימ"ש בעניין ילדים / סדרי ראייה וכו' מתאריך _____
אם התסקיר הוא תסקיר משלים, יש לציין משלים לתסקיר מתאריך _____
אם הוא תסקיר ביניים, יש לציין כי מוגש תסקיר ביניים בלבד,
אם יש קשיים בהשלמתן יש לציין אלו הם הקשיים.

התסקיר מבוסס על פגישות עם _____
לפרט עם מי, מס' הפגישות עם כל אחד ומקום ביצוע הפגישות.

מס' פגישות _____, משך הזמן וכן לציין ביקורי בית. אם יש מקורות
אינפורמציה נוספים (בכתב, בשיחה טלפונית וכו"ב) - יש לצייןם.

יש לציין מי הגורמים שהיו מעורבים בתהליך עריכת התסקיר וגיבוש ההמלצות, כולל
התייעצות ו/או דיון משותף עם פקיד סעד מחוזי וראשי.

א. עובדות

(1) מבנה המשפחה

שם האב	גיל	(שנת לידה)	ארץ מוצא	שנת עליה	מקום מגורים
שם האם	גיל	(שנת לידה)	ארץ מוצא	שנת עליה	מקום מגורים
שם הילד	גיל	(שנת לידה)	ארץ מוצא	שנת עליה	מקום מגורים
שם הילד	גיל	(שנת לידה)	ארץ מוצא	שנת עליה	מקום מגורים
שם הילד	גיל	(שנת לידה)	ארץ מוצא	שנת עליה	מקום מגורים

אם אלו נישואין שניים של אחד או שני בני הזוג, יש לציין שם משפחה קודם. אם יש ילדים מנישואין קודמים, לציין מקום הימצאם והקשר שמקיים עמם ההורה.

(2) לגבי כל אחד מההורים:

מקורות הכנסה של המשפחה: מעבודה ושלא מעבודה, רכוש, תנאי הדיור המשותף (ברכישה/בשכירות).

אורח חיים: מסי' שנות לימוד והיכן, מקצוע, עיסוק, מסורת/דתי/חילוני.

משפחת מוצא, מצב בריאותי/נפשי.

(4) תיאור חיי המשפחה (זוגיות/הורות)

עד לנקודת המשבר, תיאור המשבר, היסטורית המשבר (פיתאומי או מתמשך), תיאור מערכת היחסים בין בני הזוג בעבר ובהווה, תאור מערכת היחסים בין כל אחד מהם לבין הילדים, מילוי פונקציות פיזיות ורגשיות.

תאור מערכת יחסים משמעותיים עם משפחת המוצא ואחרים.

תאור כיצד רואה כל אחד מההורים את התכנית שלו בעתיד לגבי עצמו והילדים וכיצד כל אחד מהם רואה את חלקו של האחר בחיי הילדים בהווה ובעתיד. יש לבחון אפשרות להורות משותפת ואופן חלוקת אחריות ההורית ביניהם.

לציין - אם המשפחה היתה בטיפול בעבר: מתי, כמה זמן, מי מבני המשפחה (הכוונה לטיפול בנושאים הנוגעים בחיי הילדים וביחסים בין בני הזוג וביחסים בין בני הזוג לילדיהם). כמו כן יש לציין תוצאות הטיפול והשלכותיו.

(5) הילדים (לכל ילד בנפרד למלא הפרטים הבאים):

שם, גיל, מקום לימודים (גן, ביה"ס וכיו"ב - דתי/חילוני).
תאור הילד פיזית והתנהגותית, גדילתו והתפתחותו של כל ילד ותפקודו
בעבר עד לשלב המשבר ובמהלך המשבר; ובהווה: מערכת היחסים בינו לבין
כל אחד מהוריו (כפי שתופס הוא אותם). יש לקבל אינפורמציה נוספת
מגורמים אחרים של מערכת היחסים בין הילד להוריו לילד. מערכת היחסים
בינו לבין אחיו ואחיותיו ובני גילו.
היכן וכיצד רואה הילד את עצמו לאחר הגירושין (כולל קשר עם ההורה עמו
הוא לא מתגורר).
יש לציין גורמי סיכון לילדים גם כאשר אינם נובעים ממשבר הנישואין
(כמו: מחלה, פיגור וכיו"ב).

ב. איבחון, הערכה ומסקנות

הכוונה לסיכום הערכת העובדות ואיבחון המערכת המשפחתית של פקיד הסעד
כותב חוות הדעת.

1. לציין הצרכים והיכולת של הילדים בהתאם לגילם ומינם, להערכת יכולת כל
אחד מההורים לספקם, תוך ראיית מקומו של ההורה השני בחיי הילד
ויכולת כל אחד מהם לשתף פעולה בביצוע תכנית מוצעת כולל יכולת
להיעזר בגורם טיפולי.
2. עוצמת הקונפליקטים בחיי המשפחה וכיצד הם השפיעו ומשפיעים על חיי
הילדים.
3. אם קיים הסכם גירושין בין בני הזוג יש להתייחס אל תוכן ההסכם.
4. יש להתייחס בפירוט מירבי ליכולת להפיק תועלת ממנו.
יש להתייחס למידת המוטיבציה ושיתוף הפעולה לכך.

ג. המלצות

- חובה לגבש המלצה מנומקת וחד משמעית לערכאה משפטית. במידה ואין
אפשרות בשלב כתיבת התסקיר לגבש המלצות, יש לנמק בפני הערכאה
המשפטית הסיבות ולהציג בפני הערכאה המשפטית את הפעולות הנדרשות
על מנת להגיע להמלצה.
- ההמלצות חייבות להיות בהתאם לרוח התסקיר ולשקף את האבחון
וההערכה המקצועית. ההמלצות חייבות להתייחס למהות הבקשה
הספציפית שהובאה ע"י הערכאה המשפטית (משמורת, הסדרי ראייה.
במידה ולא התבקשה התייחסות ספציפית תכלול ההמלצה התייחסות
כוללת לשאלת האפשרות למשמורת, הורות משותפת והסדרי ראייה).

- והמלצות להמשך טיפול למערכת המשפחתית במידת הצורך.
 בהקשר להסדרי הראייה, חיוני, במיוחד במקרים המורכבים, להתייחס בפרוט מירבי.
- המלצה להסדרי ראייה במרכז קשר- על פקיד הסעד לציין בתסקיר כי הביקורים מותנים בקבלת כללי מרכז הקשר לרבות הסמכות של עו"ס מרכז הקשר להפסיק הביקור כאשר התנהגות המבקר מסכנת את הילד או את צוות המרכז.
- על פקיד הסעד לדווח מיידית לבית המשפט עם ההמלצות המתאימות לשמירת טובתו של הקטין .
- המלצה לטיפול רק לאחר שפקיד הסעד בדק את ישימות ההמלצה, הפניה עם כתובות ספציפיות של גורמי טיפול.
  - המלצה להעביר החלטות הערכאה השיפוטית אליו.

הערות

1. במקרה והחקירה לא הסתיימה עד למועד בו היה צריך להגיש התסקיר, יש להעביר תסקיר ביניים המציין מה נעשה עד לאותו מועד, האינפורמציה הקיימת באותו מועד ולציין מתי תושלם החקירה, אם יש קשיים בהשלמתה, לציין הקשיים. כאשר יש צורך, קיימת אפשרות לבקש עזרה מהערכאה השיפוטית.
2. במקרה ולאחד מבני המשפחה בעיה נפשית, התפתחותית או רפואית, יש להוסיף אישור מגורם מוסמך המאמת עובדה זו (חוות דעת רפואית, פסיכיאטרית או פסיכולוגית).
3. אם במהלך התסקיר התעוררו התלבטויות אשר חייבו פניה לגורם מומחה לצורך בדיקה מעמיקה נוספת (בצו ביה"ד וביה"ד או עפ"י המלצת פקיד הסעד או אחד הצדדים), יש להציג את ממצאי הבדיקות בסעיף ב' של התסקיר (אבחון, הערכה ומסקנות), תוך התייחסות מקצועית של פקיד הסעד לחוות הדעת.

דף מידע על ועדת תסקירים

הורים יקרים!

לאחרונה הנכם נמצאים בקשר עימי, מתוקף תפקידי כפקיד/ת סעד לסדרי דין. התרשמתי כי המערכת משפחתית שלכם מורכבת וטעונה המלווה בכאב ובעוצמות רגשיות. לעיתים אנו נתקלים במשפחות שחוות תהליך פירוד ו/או גירושין, כמו שלכם, כשילדיכם מושפעים, וסובלים ממנו ונמצאים בזירת המאבק - ביניכם ההורים. אני מתרשמ/ת שיש צורך להעמיק ולהרחיב את מסגרת ההתייעצות באשר להמלצות המתאימות ביותר לטובת ילדיכם ולכם ההורים. לצורך כך הנכם מוזמנים לדיון ב"ועדת תסקירים" בהשתתפות צוות מקצועי מורחב הכולל:

_____
_____
_____

אתם מוזמנים לוועדה כהורים ותהיה לכם הזדמנות להביע עמדותיכם, רצונותיכם, התלבטויותיכם דאגותיכם והשגותיכם בפני הצוות המקצועי המורחב. הועדה תדון במשפחתכם כשטובת ילדיכם עומדת לנגד עיניה. מטרת הועדה להתרשם מהמערך המשפחתי על מנת לגבש המלצות (רצוי שתהינה מוסכמות עליכם) שיועברו לבית המשפט/בית הדין במסגרת התסקיר. כמו כן הועדה תסייע לכם ההורים לחפש דרכים מתאימות לחלוק באחריות ההורית לטובת ילדיכם. לצורך הדיון בועדה תתבקשו לחתום על טופס ויתור סודיות. (במידת הצורך) תוך ימים ספורים לאחר הדיון יימסר לכם סיכום הדיון וכן ההמלצות שגובשו. משך הדיון בועדה כשלוש שעות. ברצוני לציין כי הועדה איננה הליך משפטי כי אם התערבות מקצועית טיפולית, ואנו מקוים שמפגש זה יתרום להשגת הבנות הוריות בינכם לטובת ילדיכם.

ועדת התסקירים תתקיים בתאריך _____ בשעה _____
בכתובת _____

ב ר כ ה _____

(שם פקיד הסעד)

נספח ט' (3.20)

א. הנחיות, אמות מידה ושיקולים לכתיבת תסקיר לבתי משפט בנושא נישואי קטינים

1. מדיניות המשרד מכוונת ע"י הנאמר בחוק, דהיינו: שאין להתיר נישואי קטינים אלא במקרים חריגים.

(חוק גיל הנישואין - נספח ד').

2. המצבים בהם אין להמליץ על נישואי קטינות:

2.1 כאשר נער/נערה במצב של חוסר תפקוד חמור, עם אלמנטים של הדרדרות, עזובה התפתחותית קשה ועזובה מינית והפרוגנוזה לגביה שלילית.

2.2 כאשר נער/נערה נידון/נה או עלול/ה להיות נידון/נה למאסר. כאשר נמצא שלנער/נערה רישום פלילי (ר"פ) או פעילות פלילית שהם משמעותיים למעשיו/ה בהווה.

2.3 כאשר נמצא שלנער/נערה רישום תפקוד לקוי מבחינה תעסוקתית, חברתית ונפשית.

3. המצבים בהם ניתן להמליץ על נישואי קטינות:

כאשר ימולאו כל התנאים הבאים -

3.1 כאשר מהלך החיים של הנער/נערה היה והינו נורמטיבי בסביבה הטבעית (לימודים, עבודה), ואין להם בעיות התנהגות חריגות.

3.2 כאשר לפי שיקול דעתו של פקיד הסעד יש לנער/נערה רמת בשלות המאפשרת להם לבחון, להבין ולפעול במצבים של חיי נישואין והורות.

3.3 כאשר מהלך חייו של נער/נערה הינו נורמטיבי בסביבתם הטבעית (לימודים, עבודה, בעיות התנהגות לא חריגות, שרות צבאי או חלופי תקין), ואין בכוונתם לקטוע המשך אורח חיים זה.

3.4 כאשר לנער/נערה בסיס כלכלי סביר לחיים משותפים.

3.5 כאשר לנער/נערה פתרון מגורים סביר. אם פתרון זה כרוך במגורים עם ההורים של אחד מהם, חייב להיות קשר חיובי בין כל אחד מהם עם ההורים המארחים.

- 3.6 כאשר לפי שיקול דעתו של פקיד הסעד מערכת ההתייחסות ההדדית בין הנער/נערה עונה לציפיות הנורמטיביות המקובלות בסביבתם הטבעית.
4. התסקיר יתייחס למידת קיומה של סביבה משפחתית תומכת רגשית ופיזית.
5. נערה בהריון - כל השיקולים והקריטריונים שצויינו לעיל להמלצה בפני בית המשפט חלים גם במקרה והנערה בהריון.
6. פקיד הסעד יבחן עם הנערה ובן זוגה ומשפחותיהם את הפתרונות האלטרנטיביים לנישואין. זאת, בעיקר במקרה של הריון.

ב. הנחיות לתסקיר - היתר נישואין

בבית המשפט ב _____ תיק _____
 בענף שבין: 1. _____ המבקשת
 2. _____ המבקש (הבעל המיועד)
 לבין מדינת ישראל.

1. פרטים דמוגרפיים

א. המבקשת: ילידת _____ מקום הלידה _____ בת למשפחה
 בת _____ נפשות.
 הורים - ילידי _____ עלו ארצה בשנת _____.
 המשפחה מתגוררת ב _____ בדירה בת _____ חדרים.
 מקורות הקיום של המשפחה _____

ב. המבקש: פרטים כני"ל
 התסקיר מוגש ע"י _____

המבקש/ת: יש להתייחס לכל פרט בעבר או בהווה הרלבנטיים לענין הרצון להנשא.

הפרטים הדורשים התייחסות בדרך כלל הם:

- מסגרת לימודים בעבר (כמה כיתות סיימ/ה, סוג בית ספר וכו').
- מסגרת תעסוקתית נוכחית (האם המבקש/ת עובד/ת, היכן, כמה זמן, התמדה במסגרת תעסוקתית) - יש להתייחס גם ליחסים בין המבקש/ת לבין בני המשפחה הקרובים - הורים, אחים ואחיות.
- חשוב להתייחס למסגרות בהן התחנך/ה המבקש/ת, כגון: פנימיות או מוסדות מסוגים שונים, שכן יש חשיבות לענין בבואנו להעריך את מניעי הרצון לנישואין (חוסר היכולת להשאיר בבית המשפחה הטבעית כתוצאה מניתוק בשנות הילדות והנעורים המוקדמים, רצון להקים לעצמם "פינה חמה" משלהם וכו'). האם יש היסטוריה של נישואי בוסר במשפחה (אם-אחות).
- יש לבדוק רקע עברייני או עזובה מינית אצל הנער/ה, או חששות המשפחה מפני כניסה למצבים אלו (משפחות רבות רואות בנישואין מוקדמים מחסום בפני התדרדרות מינית של הנער/נערה).

יש להתייחס למצוקות שונות אצל הנער/ה.

הריגון: האם קיים, מלוות כחוות דעת רפואית, מספר הריונות קודמים אם היו כאלה בעבר ותוצאותיהם.

המבקש: נקודות שיש להתייחס אליהן: גילו, שרות בצה"ל, כן/לא, במקרה של שרות חלקי בלבד - יש להתייחס לסיבת השחרור המוקדם, ולבדוק האם לא בא על רקע של בעיות פסיכיאטריות, הסתגלויות וכו'. (במקרים שבהם יש מקום למחשבה בדבר חוסר יכולת הסתגלות, ניתן לבקש מבית המשפט לזמן את נציג צה"ל לדיון להבהרות נוספות בענינו).

יש לברר האם למבקש תיקים פליליים בעבר ובהווה, ובמידה וקיימת מסגרת טיפולית כמו קצין מבחן, עובד חבורות רחוב וכו' - יש להעזר בחוות דעתם אם כי חשוב לזכור שהינה בגדר המלצה לעורך התסקיר בלבד. פרטים על מקום העבודה, משך זמן העבודה, "היסטוריה תעסוקתית", משכורת חודשית (עפ"י אישורים ממקום העבודה) והכשרה מקצועית חשובים ביותר בענין זה. יש לבדוק גם תנאים כלכליים נוספים, תוכניות דיור וציוד לדירה.

אבחנה פסיכוסוציאלית:

יש לזכור שעל האבחנה להתייחס ישירות לנושא הבקשה - נישואין והקמת משפחה. בנושא זה יש להתייחס לכל אחד מבני הזוג בנפרד ולמהות הקשר ביניהם. יש לבדוק את משך הקשר ביניהם ולהשתדל להגיע לאבחנה בדבר טיבו - ע"י הסתכלות בבני הזוג (כיצד יושבים, מי מדבר ומי שותק מביניהם, האם ישנם בשיחה ביטויים אמוציונליים מילוליים או אחרים וכו'). חשוב לבחון מי היוזם את הנישואין ולמה.

יש לבדוק את בשלותו של כל אחד מבני הזוג - בגרות נפשית, יכולת לשאת באחריות, מודעות לקשיים צפויים, כלכליים ואחרים שצריכים להתגבר עליהם. יש לבדוק מי מבני הזוג דומיננטי יותר בקשר ובאם השפעתו של בן הזוג השני חיובית או שלילית.

יתכן מצב שבו הצד הדומיננטי בקשר הינו בעל תכונות חיוביות, ואז ברור שיש יותר סיכוי בהצלחת הקשר ולבניית משפחה, מאשר במקרה הפוך.

יש לבחון גם את מידת הלחץ המשפחתי על בני הזוג להינשא, ולהשתדל להגיע לבחינת הרצון האמיתי של כל אחד מבני הזוג כשהוא מנוטרל מהשפעה משפחתית. במקרה של הריון כגורם לנישואין, יש להתייחס בפירוט להערכת בני הזוג כהורים לעתיד - תפיסתם את נושא ההורות, האחריות כלפי ילדים, דפוסי נרכשים של חינוך וכו'.

בענין זה חשוב מאד לבדוק את עמדות ההורים ובמיוחד אמהות שני בני הזוג ועד איזו מידה מוכנות ומסוגלות לסייע לבני הזוג, ובמיוחד לאם הצעירה, להתמודד עם גידול התינוק.

המלצות:

על המלצות ההוות המשך ישיר וטבעי של הדו"ח. כלומר, לא יתכן להמליץ בחיוב לגבי נישואין בני הזוג כשהאבחנה לגביהם הינה של חוסר בשלות וכו'. אולם, חשוב לזכור שיש להתייחס לפתרונות אלטרנטיביים בעיקר במקרים של הריון ולציין באם קיימים פתרונות כאלה בקהילה ומה הם.

יש לציין אלו פתרונות אחרים הוצעו לנערה כגון: אימוץ, לידה מחוץ לנישואין, הפלה ומה היתה תגובתה.

כמו כן, ניתן להמליץ בתנאים מיוחדים בפני בית המשפט להעתר לבקשה גם אם עורך התסקיר אינו שלם עימה לחלוטין, וזאת כאשר ביכולתו להציע "שרותים תומכים" בקהילה שסייעו לבני הזוג להתמודד עם הקשיים הצפויים.

ניתן אף לבקש מבית המשפט להמליץ בפני בני הזוג על פנייה לקבלת שרותים ועזרה מסוג זה.

את התסקיר יש לסיים בפיסקה המציינת שניתנת המלצה להיתר נישואין או שיש התנגדות למתן היתר נישואין. יש מקום לציין בתסקיר מה עלול לקרות אם ההיתר לא ינתן והבקשה תדחה.

רצוי, בסיומו של כל תסקיר להמליץ על טיפול וקשר עם שרותי הרווחה.

יש לכתוב בסוף התסקיר שבית המשפט מתבקש להעביר לנו העתק ההחלטה בתיק זה.

נספח י' (3.20)

הנחיות לכתיבת תסקיר - אפוטרופסות

תאריך _____
מס' תיק: _____
בית המשפט _____

לכבוד
בית המשפט/ ביה"ד
_____
_____
כבוד השופט/הדיין

הנדון: תסקיר בעניין מינוי אפוטרופוס על פי חוק הכשרות המשפטית
תשכ"ב-1962

שם החסוי: _____

כתובת מגורים:

_____

מספר זיהוי / / / / / / / / / /

תאריך לידה (גיל): _____

שמות כתובות ות"ז של בני משפחת החסוי:

_____
_____
_____
_____

התסקיר מבוסס על פגישות עם

_____

מבנה המשפחה - רמת הקרבה: ראשונה - שניה - וכו'.

תאור החסו - אורח חייו ותפקודו: תנאי חייו - מגוריו - מצבו הבריאותי - הנפשי והכלכלי. יש לצרף אישורים. חשוב להדגיש כי פקיד הסעד חייב להיפגש עם החסוי במקום שהותו.

מידע התרשמות והערכה:

- תאור מסוגלות החסוי לטפל בענייניו האישיים (בהיבט הפיזי, רפואי למשל) כולם או מקצתם
- תאור מסוגלות החסוי להתייחסות לעניינים, רכושים, משפטיים ואחרים.
- תיאור ופירוט רכושו של החסוי (חשבונות בנק, נכסים, קצבאות יש לציין הכנסות ומקורות המידע).
- תיאור היכולת של החסוי ליצור קשר ולהביע דעה בעניין המינוי - אם החסוי מסוגל להביע דעה יש לקבל את עמדתו בכתב לעניין המינוי ולעניין רצונו להופיע בבית המשפט.
- תיאור היכולת של החסוי להביע דעה בעניין זהות האפוטרופוס - אם החסוי מסוגל להביע דעה יש לקבל את עמדתו בכתב לעניין זהות האפוטרופוס.
- האם יכול להופיע בבית משפט.
- תאור משפחת החסוי ותפקודה.
- תאור עמדת המשפחה לגבי המינוי - הן לגבי עצם המינוי והן לגבי המועמד המוצע
- הערכת הצרכים הנוכחיים של החסוי וכיצד הם מסופקים. מי דואג לענייניו ומי מוכן לעשות זאת גם בעתיד.

יש לציין בתסקיר האם ולמי יש יפוי כח או חשבון בנק או נכס אחר משותף עם החסוי.

ידוע החסוי בדבר זכויותיו:

- (א) על פקיד הסעד להסביר לחסוי במידת האפשר את עיקרי סל הטיפול שאמור לחול בענייניו לפני המינוי ובירור דעתו על המינוי.
- (ב) על פקיד הסעד ליידע את החסוי במידת האפשר אודות זכויותיו המפורטות להלן ולציין במפורש כי עשה זאת:
- 1) להתנגד למינוי בכלל
  - 2) להתנגד לאפוטרופוס המוצע, להציע אפוטרופוס אחר.
  - 3) להופיע בבית משפט או לוותר על זכות זו.

במידה והחסוי מסוגל להביע דעה יש לקבל את עמדתו בכל אחד מהעניינים המפורטים לעיל בנפרד בכתב ולצרף זאת לתסקיר. כאשר החסוי אינו מסוגל להביע דעתו, יש לציין זאת בתסקיר בסעיף הדן ביידוע זכויותיו. יצוין כי יתכן מצב לפיו יכול החסוי להביע עמדה באשר לחלק מהעניינים בלבד, גם במקרים אלה יש לפרט. במקרים בהם להערכת פקיד הסעד עמדת החסוי מקורה בליקוי/ מחלה ממנה הוא סובל יש לציין זאת.

המבקשים להתמנות כאפוטרופוס/ים

שם ושם משפחה: _____
תעודת זהות - גיל - כתובת _____
תעסוקה: _____

יש לערוך חוות דעת פסיכוסוציאלית על המבקש להתמנות, כולל מצבו המשפחתי. חשוב לציין את עמדות בני משפחת החסוי ונימוקיהם לגבי הבקשה. לציין בפירוט עמדה חיובית או התנגדות מצד מי מבני המשפחה.

יש לקבל עמדת קרובי המשפחה הבגירים מדרגה ראשונה (ילדים, אישה, הורים, אחים). אם המועמד הוא בן משפחה שאינו מדרגה ראשונה, יש לקבל עמדת קרובי המשפחה האחרים מאותה דרגה. יש לכתוב התרשמות מקצועית של פקיד הסעד ביחס לעמדת בני המשפחה ולציין את שמות המתנגדים כתובתם ולצונם להופיע בבית המשפט.

אם קיימים קרובי משפחה שפקיד הסעד אינו משיג את עמדתם יש לציין פרטיהם כולל שם וכתובת (באם ניתן). יש לציין המאמצים שנעשו על מנת לאתרם.

מידת התאמת המועמד להתמנות כאפוטרופוס - על המועמד לאפוטרופוס להיענות לצורכי החסוי תוך שמירה מירבית על עצמאותו של החסוי לנהל את ענייניו.

מה לדעתך מניעיו -

קשריו עם החסוי, יכולתו למלא את התפקיד ומוכנותו לביצוע התפקיד.

מתן הסכמה למינוי -

על פקיד הסעד להבהיר לאפוטרופוס המוצע את עיקרי סל הטיפול ולהפנותו לסל באתר האינטרנט של שאפוטרופוס הכללי או להמציא לו העתק במידת האפשר.

במסגרת מתן הסכמתו של המועמד למינוי יש להחתימו על הסכמה להתמנות - תוך פירוט היקף המינוי. כמו כן יש ולהחתימו על התחייבות למלא את סל הטיפול כתנאי למינוי.

מינוי גוף חיצוני - תאגיד או אדם שאינו בן משפחה

מתי נשקול המלצה על גוף חיצוני :

1. החסוי בודד / עירי ואין קרוב משפחה מעוניין או מתאים .
2. ניגוד עניינים בקרב בני המשפחה שיש סבירות שייגרום לפגיעה בטיפול בחסוי.
3. אין אפשרות להגיע למועמד מוסכם בין בני המשפחה .

מה נבדוק:

האם המועמד פועל כאדם פרטי או כתאגיד .
אם מדובר בתאגיד יש לבדוק האם נבדקה התאמתו ומופיע ברשימה המופצת מעת לעת.

אם התאגיד לא מופיע ברשימה יש להתייעץ עם פקיד סעד מחוזיים.
אם מדובר באדם פרטי על פקיד הסעד לפגשו ולהתרשם מכנות כוונותיו וממניעיו להתמנות. כשמדובר במינוי על רכוש - על פקיד הסעד לפנות לאפוטרופוס הכללי ולברר אם יש בידיהם מידע אודות המועמד שהינו רלוונטי להתאמתו כאפוטרופוס על רכוש. (למשל היות המועמד פושט רגל). אם קיים מידע יש להתייעץ עם היועץ המשפטי. אם מדובר במועמד שמוצע למנותו עקב תפקידו - עו"ד רו"ח רב יש לבחון בשיתוף עם היועץ המשפטי אם יש מניעה למנותו.

מתן הסכמה למינוי:

תאגיד - על התאגיד לתת הסכמה בכתב תוך התייחסות להיקף המינוי.
אדם פרטי - יש לפעול כפי שמצויין לעיל בקשר לבן משפחה.

המלצות

- ההמלצות צריכות להתייחס במפורט לתפקידים שעל האפוטרופוס לבצע ולכלול המלצה והנמקה לגבי היקף המינוי ומישכו (זמני או קבוע).
- אפוטרופוס לעניין מסוים או לעניינים מסוימים (לאישור טיפול רפואי, לקבלת החלטות בעניין מסוים וכד').
  - אפוטרופוס לעניינים אישיים
  - אפוטרופוס לרכוש
  - אפוטרופוס לעניינים אישיים ולרכוש
  - אפוטרופוס לדין*
  - פסול דין**

כאשר מדובר בהמלצה על יותר מאדם אחד יש לציין האם המינוי משותף או יחד ולחוד.

הבהרה

- * אם מתרשמת פקידת הסעד שהרכוש מנוהל לטובת החסוי באפשרותה אם אין לדעתה צורך במינוי על הרכוש להשאיר את המינוי לשיקול דעת בית המשפט, ובמידה ובית המשפט יחליט על מינוי אפוטרופוס על רכוש תהיה בפניו המלצתה על מועמד כפי שבאה לידי ביטוי בתסקיר.
- על פקיד הסעד להתייחס בתסקיר לנושא רכוש החסוי לרבות איזה רכוש קיים, כיצד הוא מנוהל - חשבונות משותפים, יפויי כח (וכו.), בכל מקרה, וזאת ללא קשר לתוכן הבקשה (אם הייתה לעניינים אישיים בלבד או גם על רכוש) כמו כן יציין פקיד הסעד האם על פי התרשמותו הרכוש מנוהל לטובת החסוי ומיהו המועמד המומלץ על ידו להתמנות כאפוטרופוס על הרכוש במידה וביהמ"ש יחליט על כך. כמו כן יציין את עמדת המשפחה הן לעצם המינוי והן למועמד(גם כאן תוך התייחסות למצב שבית המשפט יחליט שיש צורך למנות) במקרים אלה תפעל פקידת הסעד כדלהלן:
- * תמליץ על אפוטרופוס לעניינים אישיים
- * תסביר למשפחה כי לפי חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות אפשר לא למנות אפוטרופוס במצבים בהם יש מי שמוכן ומוסמך לטפל בענייני החסוי אך מבחינה משפטית לא ברורה הפרשנות ל"מי שמוסמך".

תאריך: _____ חתימת פקיד הסעד: _____

הערות:

- על פקיד הסעד לדאוג ולוודא קיומם של המסמכים הבאים:
- תעודה רפואית - במקרה שחוות הדעת הרפואית אינה עולה בקנה אחד עם התרשמותו והערכתו של פקיד הסעד, על פקיד הסעד לנמק עמדתו בתסקיר ובמידת הצורך לבקש תעודה רפואית נוספת.
- הסכמת המועמד לאפוטרופוס (בכתב).
- הסכמה בכתב של החסוי ובני משפחתו (במידת האפשר)
- כתב ערובה חתום ע"י המועמד.
- * המלצה למינוי אפוטרופוס לדין רלוונטית כאשר מצויין בצו או מבוקש באופן מפורש. המינוי מתבקש כאשר בדרך כלל מתנהלים הליכים משפטיים בהם מעורב החסוי ויש לבחון את נחיצותו.

- **** המלצה על הכרזת אדם פסול דין רלוונטית כאשר כתוב במפורש בבקשה (מבית משפט) או כאשר מתרשם פקיד הסעד כי קיים חשש/חשד:
- 1) לניצולו של החסוי (לדוגמא: החתמה על מסמכי רכוש)
  - 2) לביצוע פעולות ע"י החסוי עצמו שיש בהן בכדי לפגוע (בעיקר פעולות רכושיות).

ייזום הליכים ע"י פקידי הסעד לסדרי דין

הקדמה:

- לפקידי הסעד לסדרי דין יש סמכות ליזום הליכים לפי החוקים הבאים:
1. חוק בית המשפט לענייני משפחה התשנ"ה - 1995, סעיף 3(ד) להלן "חוק בית משפט למשפחה"
  2. חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב- 1962 (להלן "חוק הכשרות").

ייזום הליך עפ"י חוק בית משפט למשפחה סעיף 3 (ד')

ייזום הליך ע"י פקיד סעד נעשה במקרים בהם יש צורך לפעול לטובת הקטין, ואין לפקיד הסעד סמכויות לפי סעיפים 19 ו 68 לחוק הכשרות המשפטית. ניתן לפנות כאשר לפקיד הסעד לא נתנו סמכויות לפי 19 ו- 68.

ייזום הליך רק לאחר:

1. היוועצות עם הממונה במחלקה לשרותים חברתיים.
2. היוועצות עם פקיד/ת הסעד המחוזי/ת.
3. קבלת אישור ב"כ היועץ המשפטי לממשלה- רווחה (להלן: היועץ המשפטי).
ראה להלן סעיף ג' לעניין אישור כללי, או באמצעותו.

היה והוחלט כי הבקשה תוגש ע"י פקיד הסעד או במקרים בהם ניתן לפקיד הסעד אישור מראש ע"י ב"כ היועץ המשפטי לממשלה, יחולו ההוראות כדלקמן:

א. פנייה לבימ"ש כאשר לפקיד סעד אין סמכויות לפי 19 ו-68

- לפני כל פניה לבית משפט יש לבדוק האם בעניין הקטין שבנדון קיים תיק בבימ"ש לענייני משפחה או בבימ"ש לנוער או שהי ה בעבר תיק. הפניה לבימ"ש תהא תובענה להורות על הגשת תסקיר שיכלול המלצות לדרכי פעולה בענין הקטין/ים. ההמלצות יכול שתהיינה:
1. שינוי או הפסקת הסדרי ראייה
  2. להורות על טיפול פסיכולוגי לקטין/ים
  3. אבחון
  4. קיום דיון.
  5. סיוע אחר הנראה נחוץ הקטין/ים

אופן הגשת הבקשה:

1. תיק סגור או לא התנהל תיק בעבר בבית משפט לענייני משפחה
יש להגיש בקשה חדשה (מצ"ב טופס 1).
יש להתאים את הטופס למשפחה הספציפית ולהדפיס על נייר לבן חלק.
ככל שמדובר בהוראות המופיעות על גבי הטופס (כוכביות או הערות אחרות), יש להשמיט בעת ההדפסה.
2. תיק פתוח
אם קיים תיק או תיקים קודמים פתוחים בעניין הצדדים, יש לציין בבקשה את מספרי התיקים ולבקש לצרף את הבקשה החדשה לתיק/ים הפתוח/ים.
(מצ"ב טופס 2) יש להתאים את הטופס למשפחה הספציפית ולהדפיס על נייר לבן חלק. ככל שמדובר בהוראות המופיעות על גבי הטופס (כוכביות או הערות אחרות) יש להשמיט בעת ההדפסה.
בכל אחת מהאפשרויות לעיל יש לצרף לבקשה תצהיר של פקיד הסעד לסדרי דין (מצ"ב טופס מס' 3) יש לחתום על התצהיר בפני עורך דין או ראש הרשות המקומית או מזכיר בימ"ש שלום, או מנהל מדור בבית משפט, בית דין לעבודה או בלשכת ההוצאה לפועל.

ב. פניה לבימ"ש/בית דין ע"י פקידי הסעד לסדרי דין לפי סעיפים 19 ו-68 חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות

- מדובר במקרים בהם בימ"ש/בית דין מסמיך את פקיד הסעד לסדרי דין לפעול בתוקף סעיפים 68 ו-19 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות.
ככלל החלטה כאמור נותנת בידי פקיד הסעד סמכות רחבה מאוד בכל עניין הנוגע לטובת הקטין אלא אם הערכאה השיפוטית צימצמה את הסמכות באופן מפורש.
- עם קבלת ההחלטה על פקיד הסעד לפעול כאמור בהחלטה וכדלהלן:
1. פקיד הסעד לסדרי דין יאשר לבימ"ש/בית דין על גבי טופס (מצ"ב טופס מספר 4) את עובדת קבלת ההחלטה ויבקש מבימ"ש/בית דין הנחיות כאמור בטופס וימתין להחלטת בית המשפט / ביה"ד .
יש להתאים את הטופס למשפחה הספציפית ולהערכאה הספציפית ולהדפיס על נייר לבן חלק.
ככל שמדובר בהוראות המופיעות על גבי הטופס (כוכביות או הערות אחרות) יש להשמיט בעת ההדפסה.
  2. לאחר קבלת החלטת בית משפט / ביה"ד פקיד הסעד יפעל בהתאם.
  3. במידה וקיבל אישור יגיש תסקיר/ים מעדכנים או בקשות כנדרש.

הבהרת החלטות

במידה וקיימת אי בהירות באשר לתוכן ההחלטה או לסמכויות שניתנו לפקיד הסעד המקומי יפנה לפקיד הסעד המחוזי לשם התייעצות לקבלת הנחיה. פקיד הסעד המחוזי יתייעץ במידת הצורך עם פקידת הסעד הראשית או עם היועץ המשפטי. במסגרת התייעצות האמורות תשקלנה אפשרויות שונות בין היתר:

- פניה להבהרת החלטה מאותה ערכאה.
- בקשה לשינוי החלטה.
- בקשה לקיום דיון.
- בקשה להתייצבות בדיון.
- בקשה לזירוז מתן החלטה.

ג. להלן המקרים בהם ניתן לפקיד הסעד אישור כללי ליזום הליך באופן עצמאי:

1. ניתן בזה אישור כללי לפקיד הסעד לסדרי דין ליזום הליך בכל הכרוך בהפעלת סמכויותיו עפ"י סעיף 19 ו-68, לחוק.
2. ניתן בזה אישור כללי לפקיד הסעד, במסגרת ייזום הליך עפ"י סעיף 3 (ד') לחוק בית משפט לענייני משפחה להגיש בקשה למתן תסקיר פקיד סעד בתיק פתוח או סגור בו לא ניתן צו למתן תסקיר ולדעת פקיד הסעד קיים צורך בהגשת תסקיר.
- יובהר כי מדובר במקרים בהם פקיד הסעד השתכנע לאחר בדיקה כי אין בדעת מי מההורים לפנות לביהמ"ש.

ד. להלן דוגמאות למקרים בהם על פקיד הסעד לפנות ליועץ המשפטי לשם קבלת החלטתו לאופן הפניה לערכאה השיפוטית (אישור בכתב או באמצעות):

1. החלטת ביהמ"ש לא מתבצעת, בין אם מדובר בתיק פתוח או סגור הצדדים לא פונים לביהמ"ש עפ"י שיקול הדעת של פקיד הסעד השארת המצב כמו שהוא אינו לטובת הקטין, והבקשה המתבקשת היא:
  - א. בקשה לקיום דיון דחוף.
  - ב. בקשה לזירוז מתן החלטה.
  - ג. הבהרת החלטות.
2. טובת הקטין מחייבת קבלת החלטה.

במקרים בהם יש פניה ליועמ"ש בסמכותו לקבוע את אופן הפניה אליו, המסמכים אותם יש לצרף וכו'.

טופס 1

תמ"ש _____
(מספר התיק ניתן ע"י מזכירות בימ"ש)

1. בבימ"ש לענייני משפחה ב _____

בבקשת:

שם פקיד/ת הסעד לסדרי דין _____

כתובת פקיד הסעד להמצאת מסמכים כולל טל' ו-פקס _____

2. בעניין: _____
שם הקטין/ים _____ ת. זהות _____ שנת לידה _____ כתובת _____

שם האם _____ ת. זהות _____ כתובת _____

שם האב _____ ת. זהות _____ כתובת _____

**תובענה להורות על מתן תסקיר פקיד סעד לסדרי דין הכולל המלצות
בעניין הקטין / ים**

כבוד בית המשפט מתבקש להורות על מתן תסקיר פקיד סעד לסדרי דין על מנת
ליתן לבית המשפט תמונה מקיפה ועדכנית בדבר מצבו של הקטין / ים ומשפחתו.
ולהמליץ* על נקיטת הליכים לשם שמירת עניינו של קטין.

ואלה בין היתר נימוקי הבקשה:

1. עניינו של הקטין / ים הובא בפני פקיד הסעד הח"מ.
2. מבדיקה ראשונית עולה הצורך בחקירה ובדיקה מעמיקה של מצבו/ם של הקטינים. וזאת על מנת להביא בפני ביהמ"ש המלצות בדבר נקיטת הליכים לשם שמירת עניינו של הקטין**.
3. לפיכך מתבקש כבוד ביהמ"ש להורות על מתן תסקיר כאמור.
4. מן הדין ומן הצדק להיעתר לבקשה זו

חתימת פקיד הסעד לסדרי דין

* ההמלצות לביהמ"ש תהיינה בין היתר:
בקשה לשינוי הסדרי ראייה, אבחון, טיפול פסיכולוגי, בקשה לקיום דיון.

** אם קיימים נימוקים מיוחדים נוספים בתיק הנדון - יש לצייןם.

טופס 2

תמ"ש _____
(מספר התיק ניתן ע"י מזכירות בימ"ש)

1. בבימ"ש לענייני משפחה ב _____

בבקשת:

שם פקיד/ת הסעד לסדרי דין _____

כתובת פקיד הסעד להמצאת מסמכים כולל טל' ו-פקס _____

2. בעניין: _____
שם הקטין/ים _____ ת. זהות _____ שנת לידה _____ כתובת _____

שם האם _____ ת. זהות _____ כתובת _____

שם האב _____ ת. זהות _____ כתובת _____

ולחלן נימוקי הבקשה:

1. בעניינו של הקטין מתנהל דיון בפני כבוד ביהמ"ש

(תיאור המצב העובדתי והמשפטי והסיבה לפניה)

2. לפיכך מתבקש בית המשפט להורות על:*
- הפסקת הסדרי הראיה עד דיון במעמד שני הצדדים
  - חיוב טיפול פסיכולוגי לקטין / ים
  - קיום דיון בבית משפט

---

14. מצ"ב תצהיר המאמת את האמור בבקשה זו.

חתימת פקיד הסעד לסדרי דין

* יש לציין את הבקשה/ות המתאימה/ות בלבד!

טופס 3

תצהיר

אני הח"מ בעל/ת ת.ז. _____ לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת וכי אהיה צפוי/ה לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהיר/ה בזה כדלהלן:

1. שמי _____ והנני פקיד/ת סעד ב _____
2. תצהיר זה ניתן בתמיכה לבקשה ל _____
3. הריני מאשר/ת כי כל האמור בבקשה אמת.

אני הח"מ _____ עו"ד/ ראש רשות מקומית או מנהל מדור בבית משפט/בית דין לעבודה או בלשכת ההוצאה לפועל.

מאשר/ת כי היום _____ הופיעה בפני ה"ה

המוכר/ת לי אישית, שזיהיתיה/ו עפ"י ת.ז. _____ ולאחר שהוזהרתי/ו כי עליה/ו להצהיר את האמת וכי י/תהיה צפוי/ה לעונשים הקבועים בחוק אם לא תעשה כן הצהיר/ה על נכונותו/תה הצהרתה/ולעיל וחתמ/ה עליה בפני.

_____ חתימה

נספח י"ב (3.20)

טופס 4

תיק מס. _____
תמ"ש _____

בבית משפט לענייני משפחה ב_____
או בבית הדין הרבני ב_____

**בקשת פקיד/ת הסעד במסגרת סמכויות 19 ו-68
לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות**

בבקשת:

שם פקיד/ת הסעד לסדרי דין

כתובת פקיד הסעד להמצאת מסמכים כולל טל' ו-פקס

בעניין:

שם הקטין/ים _____ ת. זהות _____ שנת לידה _____ כתובת _____

1. ביום ___/___/___ התקבלה אצל הח"מ החלטת בימ"ש / בית הדין
מיום ___/___/___ לפיה ניתנים לפקיד הסעד סמכויות לפי סעיפים 19 ו-68.
במסגרת הפעלת הסמכויות מתבקש כבוד ביהמ"ש/ביה"ד לאפשר לפקיד הסעד
הח"מ:

א. לעדכן במידת הצורך את ביהמ"ש / בית הדין בדבר:

שינוי הסדרי ראיה _____
הפסקת הסדרי ראיה _____
הפרה של הסדרי ראיה וכיוצ"ב _____

ב. לפנות לביהמש / ביה"ד בבקשה למתן הוראות או אישור פעולה.

---

2. כבוד בית המשפט / בית הדין מתבקש להיעתר לבקשה.

פקיד הסעד לסדרי דין מול יחידת הסיוע ליד ביהמ"ש לענייני משפחה

1) יחידת הסיוע ודרכי הפניה

בית המשפט בלבד רשאי להפנות משפחות למעורבות יחידת הסיוע. צוות יחידת הסיוע כולל עובדים סוציאליים פסיכיאטריים ופסיכולוגים במשרות חלקיות. בנוסף, יש לצוות סיוע של עורכי דין מטעם הנהלת בתי המשפט. מתפקידו של הצוות הרב מקצועי, לתת ייעוץ לעובדי יחידת הסיוע ולבית המשפט. פקידי הסעד לסדרי דין לא יכולים להפנות משפחות לצוות זה.

2) מעורבות עו"ס יחידת סיוע בדיונים בבימ"ש

במידה ועובד יחידת הסיוע נקרא לאולם ביהמ"ש, מבלי שהכיר את המשפחה קודם לכן, יברר (במידת האפשר) האם הוגש תסקיר ופקיד הסעד מעורב במקרה. במידה ופקיד סעד מעורב במשפחה, ינסה עובד יחידת הסיוע ליצור עימו קשר או לפחות יקרא את התסקיר (מתוך תיק בית המשפט), על מנת לקבל תמונה רחבה יותר אודות המשפחה וכדי למנוע מתן המלצות מנוגדות לתהליך ההתערבות שהחל בקהילה.

3) חסיון

התערבות יחידת הסיוע ברוב הנושאים הינה חסויה, על מנת לאפשר לצדדים במידה ולא הצליחו להגיע להסכמות, לחזור לביהמ"ש.

3.1 בהליך שבשגרה כשעובד יחידת סיוע מתבקש ע"י פקיד סעד לסדרי דין להעביר אינפורמציה אודות המשפחה, יעשה כן לאחר שעובד יחידת הסיוע או פקיד הסעד לסדרי דין קיבלו ויתור סודיות מהצדדים.

3.2 הקשר בין יחידת הסיוע ופקידי הסעד יתקיים בהתאם לחוק ולתקנות.

3.3 במידה והייתה מעורבות והכרות של איש צוות נוסף ביחידת הסיוע (פסיכולוג/פסיכיאטר) יחולו כללי החסיון ונהלי שיתוף הפעולה כפי שנקבעו עם עובדי יחידת הסיוע ופקידי הסעד.

4 צווי הרחקה - אלימות במשפחה

אנו ממליצים להציע לשופטים כי בדיון בבקשה לצו הרחקה במעמד צד אחד או במעמד שני הצדדים יברר השופט באם המשפחה מוכרת בשירותי הרווחה ולאור זאת:

- 4.1 במידה והמשפחה מוכרת בשירותי רווחה והייתה פעילות בשנה האחרונה - המקרה יועבר להכנת תסקיר ע"י פקיד הסעד (תסקירי אלימות, הסדרי ראייה).
- 4.2 משפחה שאינה מוכרת בשירותי הרווחה ואין לה ילדים קטינים - תופנה ליחידת הסיוע. יתכנו מקרים שיחידת סיוע תמליץ על תסקיר.
- 4.3 משפחה שאינה מוכרת, ויש לה ילדים קטינים, תופנה ליחידת הסיוע במידה והתרשמו שנדרשת חקירה - המקרה יועבר לפקיד סעד סדרי דין לתסקיר.
- 4.4 במידת האפשר, הסדרי ראייה מיידיים יוסדרו בהסכמה בעזרת עובדי יחידת הסיוע. במידה והסדרי הראייה אינם מתבצעים יחזרו הצדדים לבימ"ש שיחליט על המשך התערבות.
- 4.5 אם נדרשת חקירה ו/או קביעת ביקורים לטווח מתמשך, ימליץ עובד יחידת סיוע על התערבות פקיד סעד לסדרי דין. עד לכניסתו של פקיד הסעד למשפחה ימשיך עובד יחידת הסיוע בהתערבות. עם כניסת פקיד סעד לחקירה במשפחה תופסק התערבות יחידת הסיוע בתאום ביניהם. באחריות עובד יחידת הסיוע להבהיר למשפחה את השוני בין התפקידים.
- 4.6 במקרים בהם מומלץ שפקיד הסעד יגיש תסקיר אך כניסתו למעורבות וחקירה לא מתאפשרת בפרק זמן סביר, עובד יחידת הסיוע יפנה לפקיד הסעד ברשות המקומית, לאחר קבלת צו לתסקיר, על מנת שפקיד הסעד יעריך זמן כניסתו למשפחה. במידה ומדובר על כניסה למעורבות של פקיד סעד מעבר ל-3 חודשים, עובד יחידת הסיוע יודיע על כך לממונה המחוזית על יחידת הסיוע והמקרה יועלה לדיון עם פקיד הסעד המחוזי.

5) סכסוכים משפחתיים אחרים

- 5.1 זוגות מבוגרים ללא ילדים - יחידת הסיוע.
- 5.2 זוגות עם ילדים בוגרים (מעל גיל 18) וסכסוכים אחרים בין בני משפחה ללא קטינים - יחידת הסיוע.
- 5.3 זוגות עם ילדים המצהירים שברצונם לקבל ייעוץ, להגיע להסכמות או להסכם גירושין כולל בדרך של יעוץ גישור, פישור, יישוב סכסוך - יחידת הסיוע.
- 5.4 זוגות עם קטינים בסכסוך ובקונפליקט אודות משמורת ו/או הסדרי ראייה - פקידי סעד סדרי דין לתסקיר.

ילדים יתומים מאב ומאם בגין תאונות דרכים או מקרה עוולה אחר השוהים במשפחת אומנה*

- (1) לילדים ימונו 2 אפוטרופוסים אחד לגוף ואחד לרכוש.
- (2) אם הילדים הושמו במשפחה אומנת של קרובי משפחה, תבחן אפשרות לפעול למנותם לאפוטרופוסים לגוף אך לא לרכוש. אם בתקופת המשבר הראשונית יתעורר הצורך למנות קרוב משפחה המגדל את הילדים כאפוטרופוס גם לרכוש, יש לפעול למנוי זמני בלבד, כאשר יוכרו כמשפחת אומנה יש מיידית למנות אפוטרופוס אחר לרכוש. כל זאת תוך כדי ידוע המשפחה המגדלת בכל שלב.
- (3) לוועדת תכנון, טיפול והערכה יוזמן גם האפוטרופוס על הרכוש. תבנה תוכנית טיפולית משותפת, בה יובהרו אלו צרכים של הקטין ממומנים על ידי המשרד. אם קיימים צרכים נוספים שאין המשרד מממן, יתבקש האפוטרופוס על הרכוש לפעול למימון אותם הצרכים הנוספים, ובהתאם לצורך לקבל אישור בית המשפט או האפוטרופוס הכללי.
- (4) במקרים שהילדים התייתמו עקב תאונת דרכים.
  - א. על העו"ס המטפל ברשות המקומית לידע את הפיקוח המחוזי של השירות לילד ונוער במשרד על האירוע; סוג האירוע, מועד קרות האירוע.
  - ב. המשרד יפנה לפרקליטות המדינה לתבוע את חברת הביטוח על הוצאות המדינה בגידול הילדים עד גיל 18.